

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIV VA O'RTA MAXSUS TA'LIM VAZIRLIGI
SAMARQAND DAVLAT UNIVERSITETI

Ro'yxatga olindi:

№ 409
2019 y. "___" _____

ZAMONAVIY O'ZBEK ADABIYOTI VA ADABIY JARAYON
FANINING
ISHCHI O'QUV DASTURI

Bilim sohasi: 100000 – Gumanitar soha
Ta'lim sohasi: 120000 – Gumanitar fanlar
Ta'lim yo'nalisi: 51220100 Filologiya va tillarni o'qitish {O'zbek tili}

Samarqand – 2019

Fanning ishchi o'quv dasturi o'quv, ishchi o'quv reja va o'quv dasturiga muvofiq ishlab chiqildi.

Tuzuvchilar:

Soliyev A. SamDU «Istiqlol davri o'zbek adabiyoti va adabiyot nazariyasi» kafedrası dotsenti filologiya fanlari doktori.

D.Jabborova SamDU «Istiqlol davri adabiyoti va adabiyot nazariyasi» kafedrası katta o'qituvchisi, filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori.

Taqrizchilar:

Salohiy D. SamDU «O'zbek adabiyoti» kafedrası mudiri, professor, filologiya fanlari doktori.

Qobulov U. SamDU «Istiqlol davri o'zbek adabiyoti va adabiyot nazariyasi» kafedrası dotsenti, filologiya fanlari nomzodi

Fanning ishchi o'quv dasturi «Istiqlol davri adabiyoti va adabiyot nazariyasi» kafedrasining 2019 yil 3 iyul dagi 12-sonli yig'ilishida muhokamadan o'tdi.

Kafedra mudiri Sh. Hasanov

Fanning ishchi o'quv dasturi fakultet ilmiy kengashida muhokama etilgan va foydalanishga tavsiya qilingan (2019 y 4.07.19 bayonnoma)da tasdiqlandi.

Fakultet ilmiy kengashi raisi J. Eltazarov

Fakultet uslubiy kengashi raisi: M. Abdiyev

Kelishildi:
O'quv uslubiy
boshqarma boshlig'i B. Aliqulov

K I R I SH

1-qism

Oliy ta'limning Davlat ta'limi standartiga ko'ra gumunitar ta'lim sohasida o'qitiladigan «Zamonaviy o'zbek adabiyoti» fani dasturi XX va XXI asr o'zbek adabiyoti materiallari asosida tuzilgan bo'lib, asosan zamonaviy o'zbek adabiyotining asosiy xususiyatlari va taraqqiyot bosqichlari hamda zamonaviy o'zbek adabiyoti nomayandalari bo'limlaridan tashkil topgan.

Fanning maqsad va vazifalari

Zamonaviy o'zbek adabiyoti tarixi fani gumanitar fanlar majmuasiga taalluqli adabiyotshunoslik yo'nalishidagi fan bo'lib, talabalar uni VII semestrda o'rganishadi. «Zamonaviy o'zbek adabiyoti» fanining bosh muhim vazifasi talabalarga bu fanning tug'ilishi, shakllanishi, rivoji – uch xil ijtimoiy ruzum – rus chorizmi istibdodi, sho'ro hokimiyati va nihoyat, istiqlol davrida, xilma-xil siyosiy va mafkuraviy oqimlar – jadidchilik, bolshevizm va milliy istiqlol mafkurasi ta'sirida taraqqiy etganligi haqida tushuncha beriladi va ikkinchi bo'limda XX va XXI asr o'zbek adabiyoti namoyandalari – shoir-yozuvchilar ijodi badiiy-estetik jihatdan tahlil etiladi.

Fan bo'yicha talabaning malakasiga qo'yiladigan talablar

Talabalar «Zamonaviy o'zbek adabiyoti» fanini o'rganish jarayonida quyidagilarni bajara olishi lozim.

- «Zamonaviy o'zbek adabiyoti»ning o'ziga xos xususiyatlarini anglab yetishi;
- adabiyotni davrlashtirishda hozirgi talab nuqtai nazaridan nimalvrga e'bor qilish lozimligini tushunishi;
- «Zamonaviy o'zbek adabiyoti»ning taraqqiyot bosqichlarini o'zlashtirishi va bilishi;
- jadid adabiyoti «Zamonaviy o'zbek adabiyoti»ning ilk bosqichi ekanligini anglash bilan birga, uning o'ziga xos tomonlarini tushunib yetishi;
- yozuvchilarning faqat hayotini o'rganib qolmay, ularning ijodi bilan bog'lig' ravishda gapirishga o'rganishi;
- darsda o'qitiladigan namoyondalar ijodi haqida shunchaki ma'lumot bilib qolmasdan, ularning asarlarini o'qib chiqishi va tahlil eta bilizi;
- har bir davrning yozuvchi ijodiga ta'sirini to'g'ri anglay bilishi va shunga muvofiq ravishda uning ijodiga munosabat bildirish va tahlil etishni o'rganishi lozim bo'ladi.

O'quv rejasidagi boshqa fanlar bilan bog'liqligi

Mazkur fan o'quv rejasidagi «Adabiyot nazariyasi», «Adabiyotshunoslikka kirish», «Jahon adabiyoti», «Tilshunoslikka kirish», «Umumiy tilshunoslik» kabi fanlar bilan uzviy bog'liqdir. Fanni o'rganishda «Akademik lisey va kasb-hunar

kallej»larda o‘zbek adabiyoti bo‘yicha olingan nazariy va amaliy bilimlar zarur bo‘lsa, o‘z navbatida bu fandan olingan bilimlar«Adabiyot nazariyasi», «Adabiyotshunoslikka kirish», «Jahon adabiyoti», «Tilshunoslikka kirish», «Umumiy tilshunoslik» kabi fanlarning umumiy nazariyasini chuqur o‘zlashtirishda ko‘prik vazifasini o‘taydi.

Fanni o‘qitishda zamonaviy axbarot va pedagogik texnologiyalar

O‘quv jarayoni bilan bog‘liq ta‘lim sifatini belgilovchi holatlar quyidagilar: yuqori ilmiy-pedagogik darajada dars berish, muammoli ma‘ruzalar o‘qish, darslarni savol-javob tarzida qiziqarli tashkil qilish, Ilg‘or pedagogik texnologiyalardan va multimedia vositalaridan foydalanish, tinglovchilarni undaydigan, o‘ylantiradigan muammolarni ular oldiga qo‘yish, talabchanlik, tinglovchilar bilan individual ishlash, erkin muloqot yuritishga, ilmiy izlanishga jalb qilish. "Zamonaviy o‘zbek adabiyoti” fanini loyihalashtirishda quyidagi asosiy konseptual yondoshuvlardan foydalaniladi:

Shaxsga yo‘naltirilgan ta‘lim. Bu ta‘lim o‘z mohiyatiga ko‘ra ta‘lim jarayonining barcha ishtirokchilarini to‘laqonli rivojlanishlarini ko‘zda tutadi. Bu esa ta‘limni loyihalashtirilayotganda, albatta, ma‘lum bir ta‘lim oluvchining shaxsini emas, avvalo, kelgusidagi mutaxassislik faoliyati bilan bog‘liq o‘qish maqsadlaridan kelib chiqqan holda yondoshilishni nazarda tutadi.

Tizimli yondoshuv. Ta‘lim texnologiyasi tizimning barcha belgilarini o‘zida mujassam etmog‘i lozim: jarayonning mantiqiyliigi, uning barcha bo‘g‘inlarini o‘zaro bog‘langanligi, yaxlitligi.

Faoliyatga yo‘naltirilgan yondoshuv. Shaxsning jarayonli sifatlarini shakllantirishga, ta‘lim oluvchining faoliyatni aktivlashtirish va intensivlashtirish, o‘quv jarayonida uning barcha qobiliyati va imkoniyatlari, tashabbuskorligini ochishga yo‘naltirilgan ta‘limni ifodalaydi.

Dialogik yondoshuv. Bu yondoshuv o‘quv munosabatlarini yaratish zaruriyatini bildiradi. Uning natijasida shaxsning o‘z-o‘zini faollashtirishi va o‘z-o‘zini ko‘rsata olishi kabi ijodiy faoliyati kuchayadi. Hamkorlikdagi ta‘limni tashkil etish. Demokratik, tenglik, ta‘lim beruvchi va ta‘lim oluvchi faoliyat mazmunini shakllantirishda va erishilgan natijalarni baholashda birgalikda ishlashni joriy etishga e‘tiborni qaratish zarurligini bildiradi.

Muammoli ta‘lim. Ta‘lim mazmunini muammoli tarzda taqdim qilish orqali ta‘lim oluvchi faoliyatini aktivlashtirish usullaridan biri. Bunda ilmiy bilimni obektiv qarama-qarshiligi va uni hal etish usullarini, dialektik mushohadani shakllantirish va rivojlantirishni, amaliy faoliyatga ularni ijodiy tarzda qo‘llashni mustaqil ijodiy faoliyati ta‘minlanadi.

Axborotni taqdim qilishning zamonaviy vositalari va usullarini qo'llash - yangi kompyuter va axborot texnologiyalarini o'quv jarayoniga qo'llash.

O'qitishning usullari va texnikasi. Ma'ruza (kirish, mavzuga oid, vizuallashtirish), muammoli ta'lim, keys-stadi, pinbord, paradoks va loyihalash usullari, amaliy ishlar. O'qitishni tashkil etish shakllari: dialog, polilog, muloqothamkorlik va o'zaro o'rganishga asoslangan frontal, kollektiv va guruh.

O'qitish vositalari: o'qitishning an'anaviy shakllari (darslik, ma'ruza matni) bilan bir qatorda - kompyuter va axborot texnologiyalari.

Kommunikasiya usullari: tinglovchilar bilan operativ teskari aloqaga asoslangan bevosita o'zaro munosabatlar. Teskari aloqa usullari va vositalari: kuzatish, blis-so'rov, oraliq va joriy va yakunlovchi nazorat natijalarini tahlili asosida o'qitish diagnostikasi.

Boshqarish usullari va vositalari: o'quv mashg'uloti bosqichlarini belgilab beruvchi texnologik karta ko'rinishidagi o'quv mashg'ulotlarini rejalashtirish, qo'yilgan maqsadga erishishda o'qituvchi va tinglovchining birgalikdagi harakati, nafaqat auditoriya mashg'ulotlari, balki auditoriyadan tashqari mustaqil ishlarning nazorati.

Monitoring va baholash: o'quv mashg'ulotida ham butun kurs davomida ham o'qitishning natijalarini rejali tarzda kuzatib borish. Kurs oxirida test topshiriqlari yoki yozma ish variantlari yordamida tinglovchilarning bilimlari baholanadi.

"Zamonaviy o'zbek adabiyoti tarixi" fanini o'qitish jarayonida kompyuter texnologiyasidan, "poinport" dasturlaridan foydalaniladi. Ayrim mavzular bo'yicha talabalar bilimni baholash test asosida va kompyuter yordamida bajariladi. "Internet" tarmog'idagi rasmiy ko'rsatkichlaridan foydalaniladi, tarqatma materiallar tayyorlanadi, test tizimi hamda tayanch so'z va iboralar asosida oraliq va yakuniy nazoratlar o'tkaziladi.

Dasturning informatsion uslubiy ta'minoti

Mazkur fanni o'qitish jarayonida ta'limning zamonaviy metodlari, pedagogik va axborot-kommunikasiya texnologiyalarini qo'llash nazarda tutilgan:

- adiblar ijodi va ularning asarlarini o'rganishga bag'ishlangan mavzular zamonaviy kompyuter texnologiyalari yordamida prezentasiya va elektron-didaktik texnologiyalaridan foydalanilgan holda o'tkaziladi;

- adiblar asarlarin itahlil qilish obrazlarni o'rganish hamda badiiy poetik jihatdan tahlilga tortishga bag'ishlangan amaliy mashg'ulotlarda aqliy xujum, guruhli fikrlash, "ish o'yini" va boshqa pedagogik texnologiyalardan foydalaniladi;

- Shoirlar yaratgan sheʼrlarni badiiy jihatdan tahlilga tortishga bagʻishlangan amaliy mashgʻulotlarida kichik guruhlar musobaqalari, guruhli fikrlash pedagogik texnologiyalarini qoʻllash nazarda tutiladi.

"Zamonaviy oʻzbek adabiyoti tarixi" fanidan mashgʻulotlarning mavzular va soatlar boʻyicha taqsimlanishi:

T/n	Mavzular nomi	Jami soat	Ma`ruza	Amaliy	Seminar	Mustaqil ta`lim
1.	Zamonaviy oʻzbek adabiyotining asosiy xususiyatlari	6	2	-	4	
2.	Zamonaviy oʻzbek adabiyoti asoschilari: Fitrat, Ham-za, Qodiriy, Choʻlpon	34		2-	4	28
3	Zamonaviy oʻzbek adabiyoti ikkinchi namoyandalari: Oybek, Gʻ.Gulom, H.Ol-imjon, A.Qahhor, Mirtemir	24	10	6	4	6
4	Zamonaviy oʻzbek adabiyoti uchinchi namoyandalari: Said Ahmad, O.Yoqub-ov, P.Qodirov	22	6	6	2	10
5	Yangi oʻzbek adabiyoti keyingi namoyandalari: E.Vohidov, A. Oripov, Oʻ.Hoshimov, Sh.Xolmirzayev	26	8	4	6	10
	Jami	118	26	18	20	54

Asosiy qism, fanning uslubiy jihatdan ketma-ketligi

Asosiy qismda (maʼruza) fanni mavzulari mantiqiy ketma-ketlikda keltiriladi. Har bir mavzuning mohiyati asosiy tushunchalar va tezislar orqali ochib beriladi. Bunda mavzu boʻyicha talabalarga DTS asosida yetkazilishi zarur boʻlgan bilim va koʻnikmalar toʻla qamrab olinadi.

Maʼruza mashgʻulotlari

Zamonaviy oʻzbek adabiyoti fan sifatida Zamonaviy oʻzbek adabiyotini davrlashtirish masalasi Zamonaviy oʻzbek adabiyotida realizm bosqichi
Zamonaviy oʻzbek adabiyoti ming yillik tarixiy davrni bosib oʻtgan mumtozsoʻz sanʼatimizning davomi ekanligi, uning yangiligi XX asr oʻzbek soʻz sanʼati dunyoviy adabiyot sifatida maydonga chiqishi, undan yangi janrlar va shakllar yuzaga kelishi, yangi tasvir uslubi va ijodiy metoddagi izlanishlar koʻrib oʻtiladi.

Zamonaviy oʻzbek adabiyotini davrlashtirish muammolari va taraqqiyot bosqichlari masalasi yangi oʻzbek adabiyotini oʻrganishda ahamiyatga ega.

Chunki, XX asrning 90 – yillarigacha bo‘lgan davrda adabiyotni davrlashtirishda sovet mafkurasi nuqtai nazaridan ish ko‘rilardi. Bu haqqoniyat yuzasidan adabiyotni davrlashtirishga xalaqit berardi. Bu esa, davrlashtirishga adabiyotning ichki imkoniyatidan kelib chiqib, yangicha munosabat bildirishni va yangicha davrlashtirishni taqoza etadi.

Qo‘llaniladigan ta‘lim texnologiyalari: *dialogik yondashuv, muammolali ta‘lim, munozara, o‘z-o‘zini nazorat.*

Adabiyotlar: A1; A2:Q4.

G‘afur G‘ulomning hayoti va ijodi(1903-1966) Shoir biografiyasi va ijodining ilk bosqichi. G‘afur G‘ulom she‘riyatida ijtimoiy turmush va hayot falsafasi talqini. G‘afur G‘ulom nasri: “Shum bola”, “Yodgor” qissalari. “Mening o‘g‘rigina bolam” hikoyasining tarixiy, ijtimoiy-psixologik omillari.

Adabiyotlar: A1; A2:Q3;Q23;Q24,Q38;Q48.

Oybekning ijodiy faolyati “Zinama zina” ta‘lim metodi (1905-1968) Oybekning hayot yo‘li. “Qutlug‘ qon” va “Ulug‘ yo‘l” romanlari tahlili. Oybekning mumtoz adabiyot tarixiga doir tadqiqotlari. Tarixiy romanning yangi bosqichi: “Navoiy” romani.

Adabiyotlar: A1; A2:Q11;Q20;Q33,Q48.

Hamid Olimjon ijodi (1909-1944).

Biografiyasi. Ilk ijodida uslubiy izlanishlari. H.Olimjon – ona yurt, tabiat, sevgi, baxt va shodlik kuychisi. Shoir she‘riyatida Vatan obrazlari. “O‘zbekiston” qasidasida ona yurtga bo‘lgan muhabbat va faxr tuyg‘ulari. H.Olimjonning urush davridagi ijodi.

Abdulla Qahhorning hikoyanavislik mahorati(1907-1968).

Yozuvchining hayot yo‘li va ijodining boshlanishi haqida ma‘lumot. Adib hikoyalarida realizm an‘analari. “O‘g‘ri”, “Dahshat”, “Mayiz yemagan xotin” hikoyalarining tahlili. Abdulla Qahhor romannavis sifatida.

Maqsud Shayxzoda hayoti va ijodi (1908*1968).

Hayoti va ijodi. Adabiy merosi haqida ma‘lumot. Shoirning 30-yillar she‘riyatida mavzu rang-barangligi. “Jaloliddin Manguberdi” dramasida Jaloliddin xalq qahramoni sifatida. Asarda tarixiy haqiqat va tarixiy talqin. Tragediyada zohiriy va botiniy konflikt. Asarda tarixiy sharoit va tarixiy shaxslar talqini. To‘qima obrazlarning asar konflikti va syujetidagi o‘rni. Urushdan so‘nggi davr ijodidagi o‘ziga xoslik. Shayxzoda – yirik adabiyotshunos olim, mohir pedagog sifatida.

Mirtemir hayoti va ijodi

Mirtemir hayoti va ijodi haqida ma‘lumot. Shoir ijodida davr tasviri. Mirtemir she‘riyatining insonparvarlik xarakteri. “Onaginam” va “Betobligimda” she‘rlarida insoniy dardning o‘ziga xos badiiy talqini. “Surat” dostonida “qalb

dialektikasi” tasviri. Mirtemir she'riyatida xalqona ruhning yaqqol namoyon bo‘lishi. Mirtemir – tarjimon.

Zulfiya ijodiy faoliyati.

Hayoti va ijodi. Zulfiya she'riyatining yetakchi xususiyatlari. Shoira she'riyatida hijron motivi. Baxt va sevgi, g‘am va hijron shoira lirikasining asosiy mavzusi ekanligi. “O‘g‘lim, sira bo‘lmaydi urush” tipidagi she'rlarda bosqinchilikka qarshi kurash motivlarining berilishi. “Mushoira” she'ri insoniy birdamlikning yuksak poetik ifodasi. “Quyoshli qalam” dostonida ustoz Oybek obrazining ma'naviy-ruhiy talqinidagi kashfiyotlar. “Xotiram siniqlari” dostonida shaxsiy-ruhiy kechinmlar ifodasi.

Asqad Muxtor hayoti va ijodi

Asqad Muxtorning qisqacha tarjimai holi. A.Muxtor ijodiy merosi haqida ma'lumot. A.Muxtor ijodidagi asosiy xususiyatlar, uning kuchli va o'jiz jihatlari.

“99-miniatyura” to‘plamining 60-yillar she'riyatida tutgan o‘rni. A.Muxtor poemalarida davr talablarining sxematik tasviri. A.Muxtor romanlari: “Davr mening taqdirimda” va “Chinor” romanlarining shakliy o‘ziga xosligi. A.Muxtor prozasining o‘zbek nasrchiligi taraqqiyotidagi o‘rni.

Said Ahmad ijodi

Yozuvchi biografiyasi va ilk asarlari. Said Ahmad hikoyalari va qissalari. Said Ahmadning “Ufq” trilogiyasi va “Jimjitlik” romani tahlili.

Odil Yoqubov ijodi

Yozuvchi biografiyasi va ijodining ilk bosqichi. O.Yoqubov o‘zbek adabiyotida tarixiy-polifonik romanning asoschisi ekanligi. “Ulug‘bek xazinasi”, “Ko‘hna dunyo”, “Diyonat” romanlari tahlili.

Pirimqul Qodirov nasri

Yozuvchining hayot yo‘li va dastlabki asarlari. Adibning zamonaviy mavzudagi qissa va romanlari. P.Qodirovning tarixiy romanlari.

Erkin Vohidov poeziyasi

Shoir biografiyasi va lirikasi. E.Vohidov dostonlari. “Ruhlar isyoni” dostoni tahlili.

Abdulla Oripov she'riyati va dostonlari

Shoir biografiyasi va ijodining ilk boshlanishi. A.Oripov lirikasining asosiy xususiyatlari. “Jannatga yo‘l”, “Hakim va ajal”, “Ranjkom” dostonlarining tahlili.

O‘tkir Hoshimovning qissa va romanlari

Adibning hayot yo‘li, dastlabki hikoya va qissalari. “Bahor qaytmaydi”, “Dunyoning ishlari” qissalari yozuvchining jiddiy muvafaqqiyatlari ekanligi. “Nur borki, soya bor”, “Ikki eshik orasi”, “Tushda kechgan umrlar” romanlarning tahlili.

Shukur Xolmirzaev nasri

Yozuvchining tarjimai holi va ijodining ilk bosqichi. Sh.Xolmirzaev hikoyalarining o'ziga xosligi. Adibning qissa va romanlari.

Rauf Parfi ijodi

Shoir biografiyasi va ilk ijodi. Rauf Parfi lirikasining asosiy xususiyatlari. "Sabr daraxti", "Tavba" to'plamlariga kirgan she'rlar tahlili.

Tog'ay Murod hayoti va ijodi

Hayoti va ijodi. T.Murod ijodida milliy va mahalliy kalorit. Adib ijodida milliylikning o'ziga xos shaklda namoyon bo'lishi. Xarakter yaratishdagi o'ziga xosliklar. "Yulduzlar mangu yonadi", "Ot kishnagan oqshom" kabi qissalarida inson qalbi fojealarining haqqoniy tasviri. "Otamdan qolgan dalalar" – yaqin o'tmish haqidagi "hukmnoma". Dehqonqul – obrazi o'zbek nasrida yangi kashf etilgan obraz sifatida. Asarda syujet va kompozitsiya yaratishdagi yangilik.

Istiqlol davri o'zbek adabiyoti

She'riyatdagi shakl va mazmun evrilishlari. Sirojiddin Sayyid, Eshqobil Shukur, Muhammad Yusuf ijodida Vatan mavzusi. Nasr: Nurullo Otaxon, Nazar Eshonqul, Ne'mat Arslon, Isajon Sulton, Shodiqul Hamro, Ulug'bek Hamdam, Luqmon Bo'rixon. Dramaturgiya: Sharof Boshbekov, Usmon Azim, Erkin A'zam, Qo'chqor Norqobil dramalari.

Zamonaviy o'zbek adabiyoti tarixi fani bo'yicha ma'ruza mashg'ulotining kalendar tematik rejasi

T/n	Ma'ruza mavzulari	soat
1	Zamonaviy o'zbek adabiyoti fan sifatida. Zamonaviy o'zbek adabiyotini davrlashtirish masalasi. Zamonaviy o'zbek adabiyotida realizm bosqichi	2
:2	G'afur G'ulomning hayoti va ijodi	2
3	Oybekning ijodiy faolyati.	2
4.	Hamid Olimjon ijodi.	2
5	Abdulla Qahorning hikoyanavislik mahorati. Maqsud Shayxzoda hayoti va ijodi	2
6	Mirtemir hayoti va ijodi. Zulfiya ijodiy faoliyati. "Qarorlar shajarasi" usuli	2
7/	Asqad Muxtor hayoti va ijodi	2
8	Said Ahmad ijodi. Odil Yoqubov ijodi	2
9	Pirimqul Qodirov nasri. Erkin Vohidov poeziyasi	2

10	Abdulla Oripov she'riyati va dostonlari	2
11	O'tkir Hoshimovning qissa va romanlari	2
12	Shukur Xolmirzaev nasri. Rauf Parfi ijodi	2
13	Tog'ay Murod hayoti va ijodi. Istiqlol davri o'zbek adabiyoti	2
		26

Amaliy mashg'ulotlarda tavsiya etiladigan mavzular

Abdurauf Fitrat (1886-1938) lirikasi va nasri. Fitrat ko'p qirrali ijod sohibi – qomusiy ijodkorligiga e'tibor tortiladi. Shuningdek, ozodlik jarchisi, istiqlol uchun kurash yalavbardori ekanligiga urg'u beriladi. Fitrat ijodiga yangicha munosabat 80-yillarning ikkinchi yarmidan shakllana boshladi. Uning dramaturgiyasi, ilmiy merosi prof. B.Qosimov, O'.Boltaboyev, I.G'aniyev kabi olimlar tomonidan ancha batafsil tadqiq qilindi. 80-yillardan keyin Fitrat haqida yozilgan maqolalarning o'ziyoq 200 dan ortiqdir. Ana shularga tayangan holda fikr yuritiladi. Uning dramaturgiyasiga alohida no'xtalib, "Abulfayzxon" fojiasi tahlil etiladi.

Qo'llaniladigan ta'lim texnologiyalari: *dialogik yondashuv, muammolali ta'lim, munozara, o'z-o'zini nazorat.*

Adabiyotlar: A1; A2:Q5;Q6,Q11;Q12.

Abdulla Qodiriy (1894-1938) hajviyoti. A.Qodiriy o'zbek realistik hikoyachiligi asoschisi bo'lish bilan birga o'zbek romanchiligi otasi ekanligiga urg'u beriladi. Uning ijodida ham istiqlolga erishish uchun kurash mavjudligi oydinlashtiriladi. Hayot sahifalari. Ijodiy merosi. "Baxtsiz kuyov" pyesasi. Jadidchilik va Abdulla Qodiriy hikoyalari. Birinchi roman – "O'tgan kunlar"ning yaratilishi. "Mehrobdan chayon" romani. Bu romanlarning turkiy xalqlar adabiyotiga ta'siri. Abdulla Qodiriyning 30-yillardagi ijodida zamonasozlik mayllari. Buning sabablari.

Qo'llaniladigan ta'lim texnologiyalari: *dialogik yondashuv, muammolali ta'lim, munozara, o'z-o'zini nazorat.*

Adabiyotlar: A1; A2:Q5;Q6,Q11;Q12,Q34;Q35;Q36.

Abdulhamid Cho'lpon (1897-1938) nasri va dramaturgiyasi. Cho'lpon tomonidagi yangi she'riyat asoschisi va istiqlol uchun fidoyi adibliyi ochib beriladi. Tarjimai holi. Jadidchilik va Cho'lpon she'riyati. Shoirning o'zbek she'r tizimidagi islohatlari. Hikoyalari. Dramalari. "Kecha va kunduz" romani. Romanning o'zbek realistik nasri shakllanishi va taraqqiyotidagi ahamiyati. Tarjimonlik.

Qo'llaniladidan ta'lim texnflogiyalari: *dialogik yondashuv, muammolali ta'lim, munozara, o'z-o'zini nazorat.*

Adabiyotlar: A1; A2:Q5;Q11;Q55.

Oybek she'riyati va G'agur G'ulom prozasi. Oybek she'riyati va G'agur G'ulom prozasining va romanlari

Qo'llaniladidan ta'lim texnflogiyalari: *dialogik yondashuv, muammolali ta'lim, munozara, o'z-o'zini nazorat.*

Adabiyotlar: A1; A2:Q3;Q20;Q23;Q24.

Abdulla Qahhorning qissa va romanlari. Qo'llaniladidan ta'lim texnflogiyalari: *dialogik yondashuv, muammolali ta'lim, munozara, o'z-o'zini nazorat.*

Adabiyotlar: A1; A2:Q3

Hamid Olimjon dramalari va ijodining o'rganilishi. Ma'ruzada alohida to'xtab o'tilmaganligidan uning hayoti va ijodini amaliy mashg'ulotda chuqur o'rganish ko'zda tutiladi.

Qo'llaniladidan ta'lim texnflogiyalari: *dialogik yondashuv, muammolali ta'lim, munozara, o'z-o'zini nazorat.*

Adabiyotlar: A1; A2:Q3.Q11

Maqsud Shayxzoda poeziyasi va dramaturgiyasi. Ma'ruzada alohida to'xtab o'tilmaganligidan uning hayoti va ijodini amaliy mashg'ulotda chuqur o'rganish ko'zda tutiladi.

Qo'llaniladidan ta'lim texnflogiyalari: *dialogik yondashuv, muammolali ta'lim, munozara, o'z-o'zini nazorat.*

Adabiyotlar: A1; A2:Q3;Q11.Q39;Q40/

Mirtemir ijodi. Uning ijodida she'riyati va dostonchiligi alohida qimmatga ega ekanligini nazarda tutib, uni chuqur o'rganish va tahlil etish nazarda tutiladi.

Qo'llaniladidan ta'lim texnflogiyalari: *dialogik yondashuv, muammolali ta'lim, munozara, o'z-o'zini nazorat.*

Adabiyotlar: A1; A2:Q46,Q47;Q48.

Zulfiya ijodi. Zulfiya ijodida she'riyati va dostonchiligi alohida qimmatga ega ekanligini nazarda tutib, uni chuqur o'rganish va tahlil etish nazarda tutiladi.

Qo'llaniladidan ta'lim texnflogiyalari: *dialogik yondashuv, muammolali ta'lim, munozara, o'z-o'zini nazorat.*

Adabiyotlar: A1; A2:Q3,,Q41.

Asqad Muxtor ijodi. Uning prozasi va dramaturgiyasi yashovchan hususiyatga monand. To'g'ri ayrim hikoyalarida zamonasozlik ko'rinislari mavjudligi e'tiborga tutilishi lozim.

Qo'llaniladidan ta'lim texnflogiyalari: *dialogik yondashuv, muammolali ta'lim, munozara, o'z-o'zini nazorat.*

Adabiyotlar: A1; A 2.Q50Ю.

Said Ahmad komediyalari.. Said Ahmad prozasi va dramaturgiyasi yashovchan hususiyatga monand. To'g'ri ayrim hikoyalarda zamonasozlik ko'rinishlari mavjudligi e'tiborga tutilishi lozim.

Qo'llaniladidan ta'lim texnflogiyalari: *dialogik yondashuv, muammolali ta'lim, munozara, o'z-o'zini nazorat.*

Adabiyotlar: A1; Q11;Q21;Q33.

Odil Yoqubov qissalari va dramaturgiyasi..O.Yoqubov romanchiligi va qissalari o'zbek prozasi taraqqiyotida muhim qimmatga ega, hozir ham asosiy qismi o'z tarovatini yo'qotgan emas. Uning dramaturgiyasi ham o'rganishga loyiq va lozim.

Qo'llaniladidan ta'lim texnflogiyalari: *dialogik yondashuv, muammolali ta'lim, munozara, o'z-o'zini nazorat.*

Adabiyotlar: A1; A2:Q3;Q11;Q20;Q33;Q51.

Primqul Qodirov romanlari. Primqul Qodirovning tarixiy va zamonaviy romanchilikda o'z o'rni bor. Ayniqsa uning tarixiy romanlari qadrli. Shunga ko'proq e'tibor tortiladi.

Qo'llaniladidan ta'lim texnflogiyalari: *dialogik yondashuv, muammolali ta'lim, munozara, o'z-o'zini nazorat.*

Adabiyotlar: A1; A2:Q3;Q20;Q33.

Erkin Vohidov pesalari.. E.Vohidov dramalari alohida qimmatga ega, uni chuqur o'rganish va tahlil etish nazarda tutiladi.

Qo'llaniladidan ta'lim texnflogiyalari: *dialogik yondashuv, muammolali ta'lim, munozara, o'z-o'zini nazorat.*

Adabiyotlar: A1; A2:Q3;Q38,Q39;Q40.

Abdulla Oripov dramalari. A.Oripov – ulkanshoir va tarjimon. Uning dramasi ham she'riyat mahsuli. shundan chuqur o'rganish va tahlil etish nazarda tutiladi. Qo'llaniladidan ta'lim texnflogiyalari: *dialogik yondashuv, muammolali ta'lim, munozara, o'z-o'zini nazorat.*

A1.A2,Q3.Q11,Q19;Q20;Q22;Q39.

O'tkir Hoshimov dramalari. O'tkir Hoshimov dramalari anchagina bor/ ular fsosan dolzarb mavzuda. Qo'llaniladidan ta'lim texnflogiyalari: *dialogik yondashuv, muammolali ta'lim, munozara, o'z-o'zini nazorat.*

A1.A2,Q3.Q11,

Shukur Xolmirzayev dramalari. Shukur Xolmirzayev dramalari ko'p bo'lmasa-da? Uning "Qora kamar@" tarixiy dramasi alohida qimmatga ega. Qo'llaniladidan ta'lim texnflogiyalari: *dialogik yondashuv, muammolali ta'lim, munozara, o'z-o'zini nazorat.*

A1.A2,Q3.Q11,

Tog‘ay Murod va Rauf Parpi ijodi. Tog‘ay Murod ijodini proza, Rauf Parpi ijodini esa she‘riyat tashkil etadi. Qo‘llaniladigan ta‘lim texnologiyalari: *dialogik yondashuv, muammolali ta‘lim, munozara, o‘z-o‘zini nazorat.*

A1.A2,

T/n	Amaliy mashg‘ulotlar mavzulari	soat
1	Fitrat lirikasi va nasri. Abdulla Qodiriy hajviyoti. Cho‘lpon nasri va dramaturgiyasi.	2
2	G‘afur G‘ulom nasri. Oybek poeziyasi. “Zinama-zina” ta‘lim metodi	2
3	Abdulla Qahhorning qissa va romanlari.	2
4	Hamid Olimjon dramalari va ijodining o‘rganilishi. Maqsud Shayxzoda poeziyasi va dramaturgiyasi.	2
5	Mirtemir ijodi. Zulfiya ijodi. Asqad Muxtor ijodi	2
6	Said Ahmad komediyalari.	2
7	Odil Yoqubov qissalari va dramalari.	2
8	P.Qodirov romanlari. Erkin Vohidov pesalari. Abdulla Oripov dramalari.	2
9	O‘tkir Hoshimov dramalari. Shukur Xolmirzayev dramalari. “Qarorlar shajarasi” ta‘lim metodi. Tog‘ay Murod va Rauf Parpi ijodi.	2
	Jami:	18

:

Seminar mashg‘ulotlarda tavsiya etiladigan mavzular

Abdurauf Fitrat tanqidchilik faoliyati va ijodining o‘rganilishi. Bu ikki ijodkor ham yangi o‘zbek adabiyotining yaratuvchilari bo‘lib, ularning hayoti va ijodi hali chuqur o‘rganish va tahlil etishni talab etadi. Mashg‘ulot asosida shu turadi.

Qo‘llaniladigan ta‘lim texnologiyalari: *dialogik yondashuv, muammolali ta‘lim, munozara, o‘z-o‘zini nazorat.*

Adabiyotlar: A1; A2:Q3;Q5;Q7;Q8;Q10;Q11;Q12;Q48.

Abdulla Qodiriy va Cho‘lpon ijodi atrofidagi munazaralar. Bu ikki ijodkor ham yangi o‘zbek adabiyotining yaratuvchilari bo‘lib, ularning hayoti va ijodi hali chuqur o‘rganish va tahlil etishni talab etadi. Mashg‘ulot asosida shu turadi.

Qo‘llaniladigan ta‘lim texnologiyalari: *dialogik yondashuv, muammolali ta‘lim, munozara, o‘z-o‘zini nazorat.*

Adabiyotlar: A1; A2:Q3;Q5;Q7;Q8;Q12;Q48;Q49

Oybek ijodining tanqidchilikdagi talqini. “Klasster” ta'lim texnologiyasi. Qo'llaniladidan ta'lim texnflogiyalari: *dialogik yondashuv, muammolali ta'lim, munozara, o'z-o'zini nazorat.*

Adabiyotlar: A1; A2

G'afur G'ulom ijodining adabiyotshunoslikda o'rganilishi. Qo'llaniladidan ta'lim texnflogiyalari: *dialogik yondashuv, muammolali ta'lim, munozara, o'z-o'zini nazorat.*

Adabiyotlar: A1; A2

Abdulla Qahhor komediyalari. Qo'llaniladidan ta'lim texnflogiyalari: *dialogik yondashuv, muammolali ta'lim, munozara, o'z-o'zini nazorat.*

Adabiyotlar: A1; A2. Q3,Q11.Q12.

Hamid Olimjon dramalari va ijodining o'rganilishi. “Aqliy hujum” ta'lim texnologiyasi

Qo'llaniladidan ta'lim texnflogiyalari: *dialogik yondashuv, muammolali ta'lim, munozara, o'z-o'zini nazorat.*

Adabiyotlar: A1; A2. Q3,Q11.Q12.

Asqad Muxtor poeziyasi va dramaturgiyasi. Ma'ruzada alohida to'xtab o'tilmaganligidan uning hayoti va ijodini seminar mashg'ulotda chuqur o'rganish ko'zda tutiladi.

Qo'llaniladidan ta'lim texnflogiyalari: *dialogik yondashuv, muammolali ta'lim, munozara, o'z-o'zini nazorat.*

Adabiyotlar: A1; A2:Q33;Q37;Q50

Erkin Vohidov ijodiga tanqidchilik munosabati. **Abdulla Oripov ijodining tanqid va adabiyotshunoslikdagi talqini.** Qo'llaniladidan ta'lim texnflogiyalari: *dialogik yondashuv, muammolali ta'lim, munozara, o'z-o'zini nazorat.*

Adabiyotlar: A1; A2:Q33;Q37;Q50

O'tkir Hoshimov ijodi va adabiy tanqid. Ma'ruzada alohida to'xtab o'tilmaganligidan uning hayoti va ijodini seminar mashg'ulotda chuqur o'rganish ko'zda tutiladi.

Qo'llaniladidan ta'lim texnflogiyalari: *dialogik yondashuv, muammolali ta'lim, munozara, o'z-o'zini nazorat.*

Adabiyotlar: A1; A2:Q3;Q21;Q33;Q48;Q51.

“Qarorlar shajarasi” ta'lim metodi asosida. Shukur Xolmirzayevning hikoyachilik mahorati.

Ma'ruzada alohida to'xtab o'tilmaganligidan uning hayoti va ijodini seminar mashg'ulotda chuqur o'rganish ko'zda tutiladi.

Qo'llaniladidan ta'lim texnflogiyalari: *dialogik yondashuv, muammolali ta'lim, munozara, o'z-o'zini nazorat.*

T/n	Seminar mashg'ulotlar mavzulari	soat
1	Fitratning tanqidchilik faoliyati va ijodining o'rganilishi. Abdulla Qodiriy ijodi va adabiy tanqid.	2
2	Cho'lpon va Hamza ijodi atrofidagi munozaralar.	2
3	Oybek ijodining tanqidchilikdagi talqini. "Klasster" ta'lim texnologiyasi	
4	G'afur G'ulom ijodining adabiyotshunoslikda o'rganilishi	2
5	Abdulla Qahhor komediyalari	2
6	Hamid Olimjon dramalari va ijodining o'rganilishi. "Aqliy hujum" ta'lim texnologiyasi	2
7	Asqad Muxtor poeziyasi va dramaturgiyasi	2
8	Erkin Vohidov ijodiga tanqidchilik munosabati. Abdulla Oripov ijodining tanqid va adabiyotshunoslikdagi talqini.	2
9	O'tkir Hoshimov ijodi va adabiy tanqid. "Qarorlar shajarasi" ta'lim metodi asosida. Shukur Xolmirzayevning hikoyachilik mahorati.	2
10	Rauf Parfi va I.Brodskiy she'riyatining qiyosiy tahlili. Modernizm atrofidagi hozirgi bahslar.	2
	Jami	20

Adabiyotlar: A1; Q3;Q21;Q33;Q48;Q51;53.

Rauf Parfi va I.Brodskiy she'riyatining qiyosiy tahlili. Modernizm atrofidagi hozirgi bahslar.

Ma'ruzada alohida to'xtab o'tilmaganligidan uning hayoti va ijodini seminar mashg'ulotda chuqur o'rganish ko'zda tutiladi.

Qo'llaniladigan ta'lim texnologiyalari: *dialogik yondashuv, muammolali ta'lim, munozara, o'z-o'zini nazorat.*

Adabiyotlar: A1; Q3;Q38;Q39;Q40;Q49;53.

Mustaqil ta'lim tashkil etishning shakli va mazmuni

"Zamonaviy o'zbek adabiyoti" bo'yicha talabaning mustaqil ta'limi shu fanni o'rganish jarayonining tarkibiy qismi bo'lib, uslubiy va axborot resurslari bilan to'la ta'minlangan. Talabalar auditoriya mashg'ulotlarida professor-o'qituvchilarning ma'ruzasini tinglaydilar, asarlarni tahlil etadilar. Auditoriyadan tashqarida talaba darslarga tayyorlanadi, adabiyotlarni konspekt qiladi, uy vazifa sifatida berilgan adabiyotlarni, badiiy asarlarni o'rganadilar. Bundan tashqari ayrim mavzularni kengroq o'rganish maqsadida qo'shimcha adabiyotlarni o'qib referatlar tayyorlaydi hamda mavzu bo'yicha testlar yechadi. Mustaqil ta'lim natijalari reyting tizimi asosida baholanadi. Uyga vazifalarni bajarish, qo'shimcha darslik va adabiyotlardan yangi bilimlarni mustaqil o'rganish, kerakli ma'lumotlarni izlash va ularni topish yo'llarini aniqlash, internet tarmoqlaridan

foydalanib ma'lumotlar to'plash va ilmiy izlanishlar olib borish, ilmiy to'garak doirasida yoki mustaqil ravishda ilmiy manbalardan foydalanib ilmiy maqola va ma'ruzalar tayyorlash kabilar talabalarning darsda olgan bilimlarini chuqurlashtiradi, ularning mustaqil fikrlash va ijodiy qobiliyatini rivojlantiradi. Shuning uchun ham mustaqil ta'limsiz o'quv faoliyati samarali bo'lishi mumkin emas.

Uy vazifalarini tekshirish va baholash amaliy mashg'ulot olib boruvchi o'qituvchi tomonidan, konspektlarni va mavzuni o'zlashtirish darajasini tekshirish va baholash esa ma'ruza darslarini olib boruvchi o'qituvchi tomonidan har darsda amalga oshiriladi.

"Zamonav o'zbek adabiyoti tarixi" fanidan mustaqil ish majmuasi fanning barcha mavzularini qamrab olgan iyva quyidagi 11 ta katta mavzu ko'rinishida shakllantirilgan.

5. Mustaqil ta'lim

№	Mustaqil ta'lim mavzulari	Dars soatlari hajmi
7-semestrda		
1	Fitratning "Abulfayzxon" tragediyasi muhokamasi.	12
2	Abdulla Qodiriyning "O'tkan kunlar" romani atrofida munozaralar.	16
3	Abdulla Qahhorning "O'g'ri" hikoyasi atrofida munozaralar.	6
4	Odil Yoqubovning "Ko'hna dunyo" asarini tarixiy polifonik roman namunasi sifatida tahlil qilish.	10
5	Hozirgi o'zbek adabiyotida modernistik she'riyat yaratish yo'lida izlanishlar.	10
	Jami	54

Mustaqil o'zlashtiriladigan mavzular bo'yicha talabalar tomonidan referatlar tayyorlanadi va uni taqdimoti tashkil qilinadi.

"Zamonaviy o'zbek adabiyoti " fanidan talabalar bilimni reyting tizimi asosida baholash mezon

"Zamonaviy o'zbek adabiyoti tarixi" fani bo'yicha reyting jadvallari, nazorat turi, shakli, soni hamda har bir nazoratga ajratilgan maksimal ball, shuningdek joriy va oraliq nazoratlarining saralash ballari haqidagi ma'lumotlar fan bo'yicha birinchi mashg'ulotda talabalarga e'lon qilinadi. Fan bo'yicha talabalarning bilim

saviyasi va o'zlashtirish darajasining Davlat ta'lim standartlariga muvofiqligini ta'minlash uchun quyidagi nazorat turlari o'tkaziladi:

Joriy nazorat (JN) - talabning Fan mavzulari bo'yicha bilim va Amaliy ko'nikma darajasini aniqlash va baholash usuli. Joriy nazorat fanning xususiyatidan kelib chiqqan holda Amaliy mashg'ulotlarda og'zaki so'rov, test o'tkazish, suhbat, nazorat ishi, uy vazifalarini tekshirish va shu kabi boshqa shakllarda o'tkazilishi mumkin;

Oraliq nazorat (ON) - semestr davomida o'quv dasturining tegishli (fanlarning bir necha mavzularini o'z ichiga olgan) bo'limi tugallangandan keyin talabning nazariy bilim va amaliy ko'nikma darajasini aniqlash va baholash usuli. Oraliq nazorat bir semestrda bir marta o'tkaziladi va shakli (test) o'quv faniga ajratilgan umumiy soatlar hajmidan kelib chiqqan holda belgilanadi;

Yakuniy nazorat (YaN) - semestr yakunida muayyan fan bo'yicha nazariy bilim va amaliy ko'nikmalarni talabalar tomonidan o'zlashtirish darajasini baholash usuli. Yakuniy nazorat asosan tayanch tushuncha va iboralarga asoslangan "Yozma ish" shaklida o'tkaziladi.

ON o'tkazish jarayoni kafedra mudiri tomonidan tuzilgan komissiya ishtirokida muntazam ravishda o'rganib boriladi va uni o'tkazish tartiblari buzilgan hollarda, ON natijalari bekor qilinishi mumkin. Bunday hollarda ON qayta o'tkaziladi.

Oliy ta'lim muassasasi rahbarining buyrug'i bilan ichki nazorat va monitoring bo'limi rahbarligida tuzilgan komissiya ishtirokida YaN ni o'tkazish jarayoni muntazam ravishda o'rganib boriladi va uni o'tkazish tartiblari buzilgan hollarda, YaN natijalari bekor qilinishi mumkin.

Bunday hollarda YaN qayta o'tkaziladi. Talabning bilim saviyasi, ko'nikma va malakalarini nazorat qilishning reyting tizimi asosida talabning fan bo'yicha o'zlashtirish darajasi ballar orqali ifodalanadi.

"Zamonaviy o'zbek adabiyoti" fani bo'yicha talabalarning semestr davomidagi o'zlashtirish ko'rsatkichi 100 ballik tizimda baholanadi. Ushbu 100 ball baholash turlari bo'yicha quyidagicha taqsimlanadi:

YaN -30 ball, qolgan 70 ball esa JN -35 ball va ON -35 ball qilib taqsimlanadi.

BALL	BAHO	TALABALARNING BILIM DARAJASI
86-100	A'lo	Xulosa va qaror qabul qilish. Ijodiy fikrlay olish. Mustaqil mushohada yurita olish. Olgan bilimlarini amalda qo'llay olish. Mohiyatini tushuntirish. Bilish, aytib berish. Tasavvurga ega bo'lish.
71-85	yaxshi	Mustaqilmushohadaqilish.Olganbi-limlariniamaldaqo'llayolish. Mohiyatinitushuntirish. Bilish, aytibberish. Tasavvur-ga ega bo'lish.
55-70	qoniqarli	Mohiyatini tushuntirish. Bilish, aytib berish. Tasavvurgaegabo'lish
0-54	qoniqarsiz	Aniqtasavvurgaegabo'lmaslik. Bilmaslik.

Fan bo'yicha saralash bali 55 ballni tashkil etadi. Talabaning saralash balidan past bo'lgan o'zlashtirishi reyting daftarchasida qayd etilmaydi. Talabalarning o'quv fani bo'yicha mustaqil ishi joriy, oraliq va yakuniy nazoratlar jarayonida tegishli topshiriqlarni bajarishi va unga ajratilgan ballardan kelib chiqqan holda baholanadi.

Fan bo'yicha joriy va oraliq nazoratlarga ajratilgan umumiy ballning 55 foizi saralash ball hisoblanib, ushbu foizdan kam ball to'plagan talaba yakuniy nazoratga kiritilmaydi.

Joriy JN va oraliq ON turlari bo'yicha 55 bal va undan yuqori balni to'plagan talaba fanni o'zlashtirgan deb hisoblanadi va ushbu fan bo'yicha yakuniy nazoratga kirmasligiga yo'l qo'yiladi. Talabaning semestr davomida fan bo'yicha to'plagan umumiy bali har bir nazorat turidan belgilangan qoidalarga muvofiq to'plagan ballari Yig'indisiga teng. ON va YaN turlari kalendar tematik rejaga muvofiq dekanat tomonidan tuzilgan reyting nazorat jadvallari asosida o'tkaziladi. YaN semestrning oxirgi 2 haftasi mobaynida o'tkaziladi.

JN va ON nazoratlarda saralash balidan kam ball to'plagan va uzrli sabablarga ko'ra nazoratlarda qatnasha olmagan talabaga qayta topshirish uchun, navbatdagi shu nazorat turigacha, so'nggi joriy va oraliq nazoratlar uchun esa yakuniy nazoratgacha bo'lgan muddat beriladi. Talabaning semestrda JN va ON turlari bo'yicha to'plagan ballari ushbu nazorat turlari umumiy balining 55 foizidan kam bo'lsa yoki semestr yakuniy joriy, oraliq va yakuniy nazorat turlari bo'yicha to'plagan ballari yig'indisi 55 balidan kam bo'lsa, u akademik qarzdor deb hisoblanadi.

Talaba nazorat natijalaridan norozi bo'lsa, fan bo'yicha nazorat turi natijalari e'lon qilingan vaqtdan boshlab bir kun mobaynida fakultet dekaniga ariza bilan murojaat etishi mumkin. Bunday holda fakultet dekanining taqdimnomasiga ko'ra rektor buyrug'i bilan 3 (uch) a'zodan kam bo'lmagan tarkibda apellyasiya komissiyasi tashkil etiladi. Apellyasiya komissiyasi talabalarning arizalarini ko'rib chiqib, shu kunning o'zida xulosasini bildiradi. Baholashning o'rnatilgan talablar asosida belgilangan muddatlarda o'tkazilishi hamda rasmiylashtirilishi fakultet dekani, kafedra muduri, o'quv-uslubiy boshqarma hamda ichki nazorat va monitoring bo'limi tomonidan nazorat qilinadi.

Talabalarning ONda to'playdigan ballarning namunaviy mezonlari

T/n	KO'RSATKICHLAR	ON ballari	
		Maksimal ball	Oraliq bali
1	Darslarga qatnashganlik darajasi. Ma'ruza darslaridagi faolligi, konspekt daftarlarining yuritilishi va to'liqligi.	15	0-15

2	Talabalarning mustaqil ta'lim topshiriqlarini o'z vaqtida vasifatli bajarishi va o'zlashtirish.	10	0-10
3	Og'zaki savol-javoblar, kollokvium va boshqa nazorat turlari natijalari bo'yicha	10	0-10
	Jami ON ballari	35	35

Talabalarning JNda to'playdigan ballarning namunaviy mezonlari

T/n	KO'RSATKICHLAR	JN ballari	
		Maksimal ball	Joriy bali
1	Darslarga qatnashganlik va o'zlashtirishi darajasi. Amaliy mashg'ulotlardagi faolligi, amaliy mashg'ulot daftarlarining yuritilishi va holati	15	0-15
2	Mustaqil ta'lim topshiriqlarining o'z vaqtida va sifatli bajarilishi. Mavzular bo'yicha uy vazifalarini bajarilish va o'zlashtirishi darajasi.	10	0-10
3	Yozma nazorat ishi yoki test savollariga berilgan javoblar	10	0-10
	Jami JN ballari	35	35

YAN "Yozma ish" shaklida bo'lib, yakuniy nazorat 30 ballik yozma ish variantlari asosida o'tkaziladi

T/n	KO'RSATKICHLAR	YN ballari	
		Maksimal ball	O'zgarish oralig'i
1	Fan bo'yicha yakuniy yozma ish nazorati	6	0-6
	Jami JN ballari	30	30

Yakuniy nazoratda "Yozma ish"larni baholash mezonlari

Yakuniy nazorat "Yozma ish" shaklida amalga oshiriladi, sinov ko'p variantli usulda o'tkaziladi. har bir variant 2 ta nazariy savol va 4 ta amaliy topshiriqdan iborat. Nazariy savollar fan bo'yicha tayanch so'z va iboralar asosida tuzilgan bo'lib, fanning barcha mavzularini o'z ichiga qamrab olgan.

Har bir nazariy savolga yozilgan javoblar Bo'yicha o'zlashtirish ko'rsatkichi 0-3 ball oralig'ida baholanadi. Amaliy topshiriq esa 0-6 ball oralig'ida baholanadi. Talaba maksimal 30 ball to'plashi mumkin. Yozma sinov bo'yicha umumiy O'zlashtirish ko'rsatkichini aniqlash uchun variantda berilgan savollarning har biri uchun yozilgan javoblarga qo'yilgan o'zlashtirish ballari qo'shiladi va yig'indi talabaning yakuniy nazorat bo'yicha o'zlashtirish bali hisoblanadi.

TAVSIYA ETILAOVGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

Asosiy adabiyotlar

1. Каримов Н., Мамажонов С., Назаров Б., Норматов У., Шарафиддинов О. XX аср ўзбек адабиёти тарихи. – Т., «Ўқитувчи», 1999.
2. Мирзаев С. XX аср ўзбек адабиёти. – Т., «Шарқ», 2006.

Qo'shimcha adabiyotlar

1. Мирзиёев Ш. Эркин ва фаровон демократик Ўзбекистон давлатини биргаликда барпо этамиз. – Т.: Ўзбекистон. 2016.
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "O'zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish bo'yicha Harakatlar strategiyasi" to'g'risidagi Farmoni ("Xalq so'zi" gazetasi, 2017. 8-fevral).
3. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Oliy ta'lim tizimini yanada rivojlantirish chora tadbirlari" to'g'risidagi qarori. "Xalq so'zi", gazetasi, 2017-yil, 12 aprel.
4. Мирзиёв Ш.М. Танқидий таҳлил, қатъий тартиб-интизом ва шахсий жавобгарлик - ҳар бир раҳбар фаолиятининг кундалик қондаси бўлиши керак. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2017 йил якунлари ва 2018 йил истиқболларига бағишланган мажлисидаги Ўзбекистон Республикаси Президентининг нутқи. // Халқ сўзи газетаси. 2018 йил 16 январь, №11.
5. О.Шарафиддинов. Ижодни англаш бахти. – Т., «Шарқ», 2004.
6. Б.Қосимов. Миллий уйғониш. – Т., «Маънавият». 2002.
7. И.Ғаниев Фитрат ва фитратшунослик. – Т., «Фан», 2005.
8. А.Солиев. Фитратнинг ҳаёти ва ижоди. Самарқанд, СамДУ, 1995.
9. А.Солиев. Ўзбек драматургиясида инсон талқини. – Т., «Зар қалам», 2006.
10. А.Алиев Истиқлол ва адабий мерос. – Т., «Ўзбекистон», 1997.
11. М.Қўшжонов. Моҳият ва бадиият. – Т., Адабиёт ва санъат нашриёти, 1977.
12. И.Қўшжонов. Ҳаёт ва қаҳрамон. – Т., Адабиёт ва санъат нашриёти, 1979.
13. М.Қўшжонов. Ижод масъулияти. – Т., Адабиёт ва санъат нашриёти, 1981.
14. М.Қўшжонов. Қалб ва қиёфа. – Т., Адабиёт ва санъат нашриёти, 1978.
15. М.Қўшжонов. Ҳаёт ва нафосат. – Т., Адабиёт ва санъат нашриёти, 1970.
16. М.Қўшжонов. Маънавият ва мезон. – Т., Адабиёт ва санъат нашриёти, 1974.
17. М.Қўшжонов. Онага таъзим, болага меҳр. «Ёш гвардия», 1983.
18. М.Қўшжонов. Сайланма. Икки жилдлик. 1 жилд – Т., Адабиёт ва санъат нашриёти, 1982.
19. М.Қўшжонов. Сайланма. Икки жилдлик. 2 – жилдлик. 2 жилд. – Т., Адабиёт ва санъат нашриёти, 1983.
20. М.Қўшжонов, Сувон Мели. Абдулла Орипов. Т., «Маънавият», 2000.
21. С.Мамажонов. Услуб жилолари. – Т., Адабиёт ва санъат нашриёти, 1972.
22. С.Мамажонов. Ғафур Ғуллом прозаси. – Т., «Фан», 1966.
23. У.Норматов. Умидбахш тамойиллар. – Т., «Маънавият», 2000.

24. С.Азимов. Сайланма. Икки жилдлик. 1-жилд. – Т., Адабиёт ва санъат нашриёти, 1988.
25. С.Азимов Сайланма. Икки жилдлик. 2 –жилд. – Т., Адабиёт ва санъат нашриёти, 1988.
26. Н.Каримов. Ҳамид Олимжон. – Т., «Ёш гвардия», 1979.
27. О.Шарафиддинов. Истеъдод жилолари. Т., Адабиёт ва санъат нашриёти, 1976.
28. О.Шарафиддинов. Биринчи мўъжиза. – Т., Адабиёт ва санъат нашриёти, 1979.
29. О.Шарафиддинов. Ҳақиқатга садоқат. – Т., Адабиёт ва санъат нашриёти, 1989.
30. О.Шарафиддинов. Талант – халқ мулки. Т., «Ёш гвардия», 1979.
31. У.Норматов. Етуклик. – Т., Адабиёт ва санъат нашриёти, 1982.
32. М.Қўшжонов. Қодирий эркислик қурбони. – Т., «Фан», 1992.
33. М.Қўшжонов. Ўзбекнинг ўзлиги. – Т., Абдулла Қодирий номидаги Халқ мероси нашриёти, 1994.
34. У.Норматов. «Ўтган кунлар» ҳайрати. – Т., «Ўқитувчи». 1996.
35. У.Норматов. Насримиз анъаналари. – Т., Адабиёт ва санъат нашриёти. 1978.
36. Н.Шукуров. Сўз сеҳри, шеър меҳри. Самарқанд, Зарафшон, 1992.
37. И.Ғафур. Ўттиз йил изхори. – Т., Адабиёт ва санъат нашриёти, 1987.
38. И.Ғафуров. Жозиба. – Т., Адабиёт ва санъат нашриёти, 1970.
39. Л.Қаюмов. Зулфия. – Т., Адабиёт ва санъат нашриёти, 1975.
40. Ҳ.Абдусаматов, М.Саматов. Комил Яшин. – Т., Адабиёт ва санъат нашриёти 1979.
41. Б.Ғуломов. Садоқат рамзи. – Т., «Ёш гвардия», 1970.
42. Т.Халилов. Миртемир маҳорати. – Т., Адабиёт ва санъат нашриёти, 1980.
43. Қ.Азизов. Миртемир. Адабий портрет. – Т., Адабиёт ва санъат нашриёти, 1969.
44. А.Солиев. Ҳаёт, адабиёт, инсонталқини. – Т., «Тафаккурқаноти» нашриёти, 2010.
45. Н.Раҳимжонов. Мустақилликдаври ўзбек шеърляти. – Т., Фан, 2007.
46. У.Норматов. Ижод сеҳри. – Т., «Шарқ», 2007.
47. А.Расулов. Бадиийлик – безавол янгилик. – Т., «Шарқ», 2007.
48. Ш.Ризоев. Маънавият манзиллари. – Т., Ғафур Ғулом номидаги нашриёт-матбаа ижодий уйи, 2008.
49. Сўнмас юлдузлар. – Т., «Тафаккур қаноти» нашриёти, 2010.
50. У.Тўйчиев. Ўзбек адабиётида бадиийлик мезонлари ва уларнинг маромлари. Олий мактабларнинг филология факультетлари, маданият ва санъат институтлари талабалари учун ўқув қўлланмаси. – Т., «Янги аср авлоди», 2011.
51. Н.Каримов. XX аср адабиёти манзаралари. – Т., «Ўзбекистон» РМИУ, 2008.

KIRISH (2-qism)

“Zamonaviy o‘zbek adabiyoti va adabiy jarayon” o‘zbek adabiyotiga tegishli bo‘lgan xalq vakillarining ijodi, ular yaratgan asarlar badiiyati, ularning kelib chiqishi tarixi, genezisi, bir birlaridan farqli tomonlari, hozirgi davr o‘zbek adabiyotining yutuq va muammolari, ijodkorlarning o‘ziga xos uslubi kabilar to‘g‘risida ma‘lumot beradi. “Zamonaviy o‘zbek adabiyoti va adabiy jarayon” faniga 26 soat ma‘ruza, 18 soat amaliy, 18 soat seminar, 50 soat mustaqil ta‘limga jami – 112 soat ajratilgan.

“Zamonaviy o‘zbek adabiyoti va adabiy jarayon” fanining ahamiyati ular yaratgan asarlarni o‘rganish, o‘zbek xalqining ijtimoiy hayoti va adabiyotini tushunish, badiiy asarlar estetik darajasini aniqlash, ular yaratgan asarlarda tasvirlangan adabiy qahramon va real hayot kishisi o‘rtasidagi farqlarni ajratish, jahon adabiyoti va adabiyotshunosligidagi an‘analarni kirib kelishi kabilar bilan belgilanadi.

Talabalar bu fanni o‘rganish orqali hozirgi jarayonda yaratilgan asarlarning spesifik belgilari, Zamonaviy o‘zbek adabiyoti va adabiy jarayon, badiiy asarlarning tarkibiy qismlari, ijodkor uslubi, badiiy obraz, adabiy qahramon ruhiyati ramziy va majoziy talqin kabilar to‘g‘risida ma‘lumotga ega bo‘ladilar.

Mazkur fan falsafa, tarix, etika va estetika, san‘atshunoslik yo‘nalishidagi fanlar bilan uzviy bog‘langan.

O‘quv fanining maqsadi va vazifalari

Mazkur fanni o‘qitishning asosiy maqsadi – Zamonaviy o‘zbek adabiyoti va adabiy jarayon bilan tanishish, badiiy asarlarni tahlil qilish, badiiy matnni chuqur va turli metodlar asosida talqin qilish, boshqa xalqlar yaratgan asarlarga qiyoslash, ular yaratgan asarlar badiiyatini ilmiy asarlar asosida o‘rganish, umuman, talabalarda adabiyotshunoslarga xos ilmiy-estetik tafakkurni shakllantirish sanaladi. Shu ma‘noda quyidagi vazifalar muhimdir:

- Zamonaviy o‘zbek adabiyoti va adabiy jarayonda yaratilgan asarlarni o‘rganish, tadrijiy taraqqiyotini tushuntirish;
- o‘zbek adabiyoti rivojining asosiy tamoyillarini o‘rgatish;
- badiiy asarni ijtimoiy-estetik hodisa sifatida tahlil va talqin qilish usullarini o‘rgatish;
- jahon, rus va boshqa xalqlar adabiyoti bilan uzviy birlikda o‘zbek adabiyotining ahamiyatini baholash ko‘nikmasini shakllantirish;
- talabada estetik didni, badiiy so‘zni his etish ko‘nikmasini hosil qilish;

- adabiy jarayondagi turfa xil asarlarni o‘ziga xosligini asoslash va tushuncha berish;
- adabiy-badiiy va ilmiy-estetik idrokni tahlil va tadqiq etish malakasini hosil etishdan iborat.

Fan bo‘yicha talabalarning bilimi, ko‘nikma Va malakasiga qo‘yiladigan talablar

Zamonaviy o‘zbek adabiyoti va adabiy jarayonda yaratilgan eng yaxshi asarlarni ilg‘ash, adiblar tomonidan yaratilgan asarlarning badiiy matnini tahlil qilish, badiiy asarga estetik baho bera olish, adabiy hodisalarni ilmiylik va mantiqiylik asosida o‘rganish, badiiy tafakkur va estetik tasavvurning uyg‘unligini ta‘minlash, mustaqil va zamonaviy fikrlash, kundalik faoliyatda badiiy-estetik madaniyatni yuksaltirish, badiiy va ilmiy tafakkurning yuksak darajadagi ko‘nikmalarini hosil qilishdan iborat.

Fanni o‘qitishda zamonaviy axborot va pedagogik texnologiyalar

O‘quv jarayoni bilan bog‘liq ta‘lim sifatini belgilovchi holatlar quyidagilar:myuqori ilmiy-pedagogik darajada dars berish, muammoli ma‘ruzalar o‘qish, darslarni savol-javob tarzida qiziqarli tashkil qilish, ilg‘or pedagogik texnologiyalardan va mul‘timedia vositalaridan foydalanish, tinglovchilarni undaydigan, o‘ylantiradigan muammolarni ular oldiga qo‘yish, talabchanlik, tinglovchilar bilan individual ishlash, erkin muloqot yuritishga, ilmiy izlanishga jalb qilish.

“Zamonaviy o‘zbek adabiyoti va adabiy jarayon” kursini loyihalashtirishda quyidagi asosiy konseptual yondoshuvlardan foydalaniladi:

Shaxsga yo‘naltirilgan ta‘lim. Bu ta‘lim o‘z mohiyatiga ko‘ra ta‘lim jarayonining barcha ishtirokchilarini to‘laqonli rivojlanishlarini ko‘zda tutadi. Bu esa ta‘limni loyihalashtirilayotganda, albatta, ma‘lum bir ta‘lim oluvchining shaxsini emas, avvalo, kelgusidagi mutaxassislik faoliyati bilan bog‘liq o‘qish maqsadlaridan kelib chiqqan holda yondoshilishni nazarda tutadi.

Tizimli yondoshuv. Ta‘lim texnologiyasi tizimning barcha belgilarini o‘zida mujassam etmog‘i lozim: jarayonning mantiqiyliqi, uning barcha bo‘g‘inlarini o‘zaro bog‘langanligi, yaxlitligiga diqqat qilish.

Faoliyatga yo‘naltirilgan yondoshuv. Shaxsning jarayonli sifatlarini shakllantirishga, ta‘lim oluvchining faoliyatni aktivlashtirish va intensivlashtirish, o‘quv jarayonida uning barcha qobiliyati va imkoniyatlari, tashabbuskorligini ochishga yo‘naltirilgan ta‘limni ifodalaydi.

Dialogik yondoshuv. Bu yondoshuv o‘quv munosabatlarini yaratish zaruriyatini bildiradi. Uning natijasida shaxsning o‘z-o‘zini faollashtirishi va o‘z-o‘zini ko‘rsata olishi kabi ijodiy faoliyati kuchayadi.

Hamkorlikdagi ta'limni tashkil etish. Demokratik, tenglik, ta'lim beruvchi va ta'lim oluvchi faoliyat mazmunini shakllantirishda va erishilgan natijalarni baholashda birgalikda ishlashni joriy etishga e'tiborni qaratish zarurligini bildiradi.

Muammoli ta'lim. Ta'lim mazmunini muammoli tarzda taqdim qilish orqali ta'lim oluvchi faoliyatini aktivlashtirish usullaridan biri. Bunda ilmiy bilimni obyektiv qarama-qarshiligi va uni hal etish usullarini, dialektik mushohadani shakllantirish va rivojlantirishni, amaliy faoliyatga ularni ijodiy tarzda qo'llashni mustaqil ijodiy faoliyati ta'minlanadi.

Axborotni taqdim qilishning zamonaviy vositalari va usullarini qo'llash – yangi kompyuter va axborot texnologiyalarini o'quv jarayoniga qo'llash.

O'qitishning usullari va texnikasi. Ma'ruza (kirish, mavzuga oid, vizuallashtirish), muammoli ta'lim, keys-stadi, pinbord, paradoks va loyihalash usullari, amaliy ishlar.

O'qitishni tashkil etish shakllari: dialog, polilog, muloqot hamkorlik va o'zaro o'rganishga asoslangan frontal, kollektiv va guruh.

O'qitish vositalari: o'qitishning an'anaviy shakllari (darslik, ma'ruza matni) bilan bir qatorda – kompyuter va axborot texnologiyalari.

Kommunikatsiya usullari: tinglovchilar bilan operativ teskari aloqaga asoslangan bevosita o'zaro munosabatlar. Teskari aloqa usullari va vositalari: kuzatish, blis-so'rov, oraliq va joriy va yakunlovchi nazorat natijalarini tahlili asosida o'qitish diagnostikasi.

Boshqarish usullari va vositalari: o'quv mashg'uloti bosqichlarini belgilab beruvchi texnologik karta ko'rinishidagi o'quv mashg'ulotlarini rejalashtirish, qo'yilgan maqsadga erishishda o'qituvchi va tinglovchining birgalikdagi harakati, nafaqat auditoriya mashg'ulotlari, balki auditoriyadan tashqari mustaqil ishlarning nazorati.

Monitoring va baholash: o'quv mashg'ulotida ham butun kurs davomida ham o'qitishning natijalarini rejali tarzda kuzatib borishdan iborat. Kurs oxirida test topshiriqlari yoki yozma ish variantlari yordamida tinglovchilarning bilimlari baholanadi. "Zamonaviy o'zbek adabiyoti va adabiy jarayon" fanini o'qitish jarayonida kompyuter texnologiyasidan, "pointport" dasturlaridan foydalaniladi. Ayrim mavzular bo'yicha talabalar bilimni baholash test asosida va kompyuter yordamida bajariladi. "Internet" tarmog'idagi rasmiy ko'rsatkichlaridan foydalaniladi, tarqatma materiallar tayyorlanadi, test tizimi hamda tayanch so'z va iboralar asosida oraliq va yakuniy nazoratlar o'tkaziladi.

Fanning o'quv rejadagi boshqa fanlar bilan o'zaro bog'liqligi va uslubiy jihatdan uzviy ketma-ketligi

Mazkur fanning boshqa fanlar bilan o‘zaro bog‘liqligi – adabiyot nazariyasi, jahon adabiyoti tarixi, estetika, milliy istiqlol g‘oyasi: asosiy tushuncha va tamoyillar, san’at sosiologiyasi, psixologiya, falsafa fanlarida o‘rganiladigan muammolarning umumiyliigi bilan bir-biriga bog‘langan.

Dasturda ko‘rsatilgan mavzular ma’ruza, seminar, amaliy mashg‘ulotlar shaklida olib boriladi, shuningdek, fanning dolzarb masalalari talabalarga mustaqil ish sifatida o‘zlashtirish uchun beriladi. Fan zamonaviy pedagogik texnologiyalarning turli metodlari orqali o‘tkaziladi.

Fanning ishlab chiqarishdagi o‘rni .Talabalarda Zamonaviy o‘zbek adabiyoti va adabiy jarayon fani bo‘yicha bilimlarni shakllantirish, adabiy tur va janrlar, badiiy asarlarni metodologik nuqtai nazardan tahlil qilishga doir muayyan bilimga ega bo‘lish va ularni amaliyotda tatbiq etish muhim ahamiyatga ega. Bu jarayon bevosita adabiy-ilmiy, ma’naviy-ma’rifiy sohalarda muhim amaliy ahamiyat kasb etadi.

Fanni o‘qitishda zamonaviy axborot va pedagogik texnologiyalar

«Zamonaviy o‘zbek adabiyoti va adabiy jarayon» fanini o‘zlashtirishda o‘qitishning ilg‘or va zamonaviy usullaridan foydalanish, yangi informatsion-pedagogik texnologiyalarni tatbiq qilish muhim ahamiyatga ega. Dasturda ko‘rsatilgan mavzular ma’ruza, amaliy mashg‘ulot, seminar mashg‘ulotlari shaklida olib boriladi, shuningdek, fanning dolzarb masalalarining ba’zi qirralari talabalarga mustaqil ta’lim sifatida o‘zlashtirish uchun beriladi. Fanni o‘zlashtirishda darslik, o‘quv va uslubiy qo‘llanmalar, ma’ruza matnlarining elektron variantlari, tarqatma materiallar, texnik vositalardan foydalaniladi. Ma’ruza, amaliy va seminar mashg‘ulotlari zamonaviy pedagogik texnologiyalarning ilg‘or metodlari orqali hamda slaydlar, multimedia namoyishlari bilan o‘tkaziladi.

“Zamonaviy o‘zbek adabiyoti va adabiy jarayon” (2-qism) fanidan mashg‘ulotlarning mavzular va soatlar bo‘yicha taqsimlanishi:

T/n	Mavzular nomi	Jami soat	Ma’ruza	Amaliy	Seminar	Mustaqil ta’lim
1.	Kirish. Fanning maqsadi, predmeti.	2	2			
2.	I BOB. Zamonaviy o‘zbek adabiyoti va adabiy jarayon va o‘zbek adabiyoti tarixi, adabiyot nazariyasi va adabiy tanqidchilik	28	6	6	6	10
3.	II BOB. Zamonaviy o‘zbek adabiyoti va adabiy jarayonda nasrning o‘rni.	40	8	6	6	20
4	III BOB. She’riyat, publisistika, adabiy tanqidchilik va Zamonaviy	42	10	6	6	20

	o'zbek adabiyoti va adabiy jarayon.					
	Jami	112	26	18	18	50

Asosiy qism, fanning uslubiy jihatdan ketma-ketligi.

Asosiy qismda (ma'ruza) fanni mavzulari mantiqiy ketma-ketlikda keltiriladi. Har bir mavzuning mohiyati asosiy tushunchalar va tezislar orqali ochib beriladi. Bunda mavzu bo'yicha talabalarga DTS asosida yetkazilishi zarur bo'lgan bilim va ko'nikmalar to'la qamrab olinadi.

Birinchi bob

Zamonaviy o'zbek adabiyoti va adabiy jarayon va o'zbek adabiyoti tarixi, adabiyot nazariyasi va adabiy tanqidchilik. O'tmish adabiyotining bugungi adabiy jarayonda o'rganish tamoyillari. Tahlil. Talqin. Mulohaza. Fikrlash xususiyatlari. Adabiy merosga bo'lgan munosabatlarning tubdan o'zgarish jihatlari va sabablari. Ma'naviy merosimizdan o'rin olgan. Buyuk so'z san'atkorlari, ularning asrlar osha bizgacha yetib kelgan yetuk asarlari va bugungi qarashlar asosida o'rganilishi. A.Navoiy, Bobur, Shayboniyxon, A.Yassaviy, Mashrab, So'fi Olloyor kabi ijodkorlar yaratgan asarlar asosida asoslash.

Adabiyot nazariyasi haqida ilk qarashlar. Nazariy fikrlarning rivoji va taraqqiyot mezonlari. Adabiy-nazariy qarashlar zamirida ilgari surilgan tushunchalar. Nazariy me'roslarni teranroq anglash uchun adabiy jarayonga jahon adabiyoti miqyosida yondashish lozimligi. Shu qarashlar asosida adabiy jarayonda maydonga kelayotgan badiiy asarlarga yangicha me'zonlar va qoidalar asosida tahlil etish. Yangicha qoidalarning paydo bo'lish asbablari.

XX asr adabiyotining taraqqiyot bosqichlari va asosiy xususiyatlari, yangi adabiyotning maydonga kelishi.

XX asr adabiyotining rivojlanishi etaplari va nisbiy tarzda davrlashtirish muammosi. Davrlashtirishdagi turlicha qarashlar. Sabablar. Asoslar. Tahlillar. Qarashlar. Taraqqiyot bosqichlari davomida badiiy tafakkur tadriji va rivojlanishi xususiyatlarini ko'rsatib berish. Shu asosida turlicha qarashlarning maydonga kelish sabablarini ko'rsatish.

Ijtimoiy-tarixiy muhit, adabiyot va badiiyat olamidagi o'zgarishlar, uyg'onish davri va badiiy tafakkur taraqqiyoti.

Ikkinchi bob

Zamonaviy o'zbek adabiyoti va adabiy jarayonda nasr va memuar asarlarning o'rni.

Romanchilik taraqqiyoti.

O'zbek romanchiligining o'zgarish jarayoni. Modern romanlar. Tarixiy romanlarda tarixiy voqyelik, ijtimoiy muhit va badiiy xarakter, tarixiy kechinma talqini. Tarixiy romanlarda makon, zamon, vaqt kategoriyalari. Romanchilikda

falsafiylik, konsepsuallik muammosi. Jahon adabiyotidagi romanchilik taraqqiyoti bugungi o'zbek romanchiligi. Romanchilik va adabiy-tanqidiy qarashlar.

O'zbek hikoyachiligi, qissachiligi va memuar asarlarning o'rni

O'zbek hikoyachiligi va qissachiligida ham jiddiy o'zgarishlar vujudga kelganligini izohlash. Salomat Vafo, Nazar Eshonqul, To'xtamurod Rustam kabi ijodkorlarning qissa va hikoyalaridagi ramziy tasvir xususiyatlari. Majoziylik. Adabiy jarayonda har ikki janr haqidagi ilmiy-nazariy qarashlarga to'xtalib o'tish, ularning muammosi, bahsli tomonlariga urg'u berish.

Memuar janrdagi asarlarning yaratilishi jarayoni. N.Karimovning «Cho'lpon», X.Sultonning «Boburiynoma» asarlari misolida fikr yuritish.

Bolalar adabiyoti va adabiy jarayon

Bolalar adabiyoti va uning taraqqiyoti. Bolalar adabiyotida xarakter, konflikt va ruhiy kechinma. Bu adabiyotning rivojida Anvar Obidjon, Tursunboy Adashboyev kabi ijodkorlarning o'rni. Bolalar adabiyoti haqidagi mulohaza va baslar xususida. Bolalar adabiyotidagi muammolar, tahlil, talqin masalasiga doir qarashlar. Bolalik saltanati va ilmiy texnik taraqqiyot muammolari.

Uchinchi bob

She'riyat, publisistika, adabiy tanqidchilik va Zamonaviy o'zbek adabiyoti va adabiy jarayon

Ijtimoiy-badiiy tafakkuri taraqqiyotining hozirgi bosqichida so'z san'ati tamoyili va uning xususiyati. Har qanday badiiy asar, hatto she'riyat ham muallifning o'zigagina tegishli fikru tuyg'ular, ko'ngil mayllari natijasi ekanligi. Faqat millat, vatan, yurt singari ulug' miqyosli tushunchalar ham ijtimoiy maqsadlarning emas, muhabbat, ezgulik, iztirob deb atalmish yurakka doir nozik tuyg'ularning tadriji ekanligini ko'rsatish. Inson tuyg'ulariga ko'chmagan dard quruq havoyi gap bo'lishi. Qalb iztiroblarini, ko'ngil motivini she'riyatdagi talqini. She'riyatda teran falsafiy fikrlarning betakror poetik ifodasi darajasidagi talqin haqida. Oz so'z Bilan ko'p ma'no ifodalash, kutilmagan va jozibali tashbehlardan foydalanish. O'zbek she'riyatining keyingi yillardagi taraqqiyoti va milliy adabiyotimiz rivojlanish bosqichida ekanligini isbotlash, faktlar misolida ko'rsatish. Bu o'rinda Sirojiddin Sayyid, Azim Suyun, Iqbol Mirzo, Zebo Mirzayeva, Ulug'bek Hamdam kabi ijodkorlar she'riyati misolida tahlil qilish.

Keyingi yillar she'riyati va modernism, poetik o'zgarishlar.

She'riyatda ma'lum bir voqelik yoki tushunchaga qanday bo'lsa shundayligicha emas, balki aksincha yondashuv maylining kuchayishi. Har bir hodisa va so'zga farqli jihatlardan yondashib, uning inson qalbi va shuuridagi ta'sir

kuchini turlicha holatlarda tasvir etishning yetakchilik qilishi. Bunda ramziy ma'no va mohiyat yaklanibgina qolmay, shu bilan birga shaklda ham orfografik qonun-qoidalar chetlab o'tilib, turli shaxsiy o'yinlar orqali orginallikka, o'ziga xoslikka intilishining kuchayib borishi sabablarini asoslash. Bu o'rinda A.Qutbiddin, Zebo Mirzayeva, Ulug'bek Hamdam kabi ijodkorlarning asarlarigi to'xtalib o'tish va jahon she'riyatining yorqin vakillari bilan qiyoslash asosida tahlil qilish. She'riyatdagi ma'no tovlanishlari, qalban his qilish uchun yozilishi, shoirning tayyor g'oyalardan qochishga intilishi, fikrdan tuyg'u, tuyg'udan Yangi bir fikr yaratishga harakat qilishi. Turli kombinasiyalar orqali so'z o'yiniga erishishga entilish, alliterasiya, anafora va bular natijasida insonning his-tuyg'ulariga, tafakkuriga ta'sir ko'rsatishini izohlash.

Hozirgi o'zbek dramaturgiyasi

Hozirgi o'zbek dramaturgiyasining o'ziga xos tamoyillari, janr xususiyati. Dramaturgiya va uning janrlari, bugungi komediyalar. Dramaturgiyada inson talqini, tarixiy mavzu ifodasi. «Qatag'on» (O'.Hoshimov), «Alpomishning qaytishi» (U.Azim), «Sohibqiron» (A.Oripov).

Sh.Boshbekov dramalarida hayotiy voqyelik tasviri va badiiy konflikt. Istiqlol davri dramaturgiyasida hayotiy konfliktlarning haqqoniy ifodasi. U.Azimning «So'ngsiz kechalar» dramasida hayotiy haqiqat va badiiy talqin muammosi. Cho'lpon obrazining badiiy talqini. Dramadagi ijodkorlar obrazining badiiyati. Hozirgi melodramatik filmlar, ulardagi taqlidchilik, sayozlik.

“Zamonaviy o'zbek adabiyoti va adabiy jarayon” fani bo'yicha ma'ruza mashg'ulotlarining kalendar tematik rejasi

T/n	Ma'ruza mavzulari	soat
1	Zamonaviy o'zbek adabiyoti va adabiy jarayon fanining adabiyotshunoslikdagi o'rni. Globallashuv davri o'zbek adabiyoti.	2
2	Hozirgi o'zbek she'riyatida janrlar, poetik tasvir xususiyati.	2
3	Keyingi yillar she'riyatining o'ziga xosligi. O'zbek she'riyati va modernizm.	2
4	Hozirgi nasr xususiyatlari.	2
5	Hozirgi o'zbek qissalari.	2
6	Hikoyachilik taraqqiyoti	2
7	Hozirgi o'zbek romanchiligi.	2
8	Hozirgi o'zbek tarixiy romanchiligi.	2
9	Badiiy publisistik janrlar.	2
10	Dramaturgiya va adabiy jarayon	2
11	Adabiy tanqidchilik va Zamonaviy o'zbek adabiyoti va adabiy jarayon	2
12	Bolalar adabiyoti va Zamonaviy o'zbek adabiyoti va adabiy jarayon.	2
13	Tarjimachilik taraqqiyoti va adabiy jarayon.	2
	JAMI	26

Amaliy mashg‘ulotlarda tavsiya etiladigan mavzular

Amaliy mashg‘ulotlar talabalarda badiiy tahlil, ilmiy-nazariy muqoyasa, badiiy asarga problematik yondashuv malakasini shallantirishga xizmat qiladi. Shuningdek, ilmiy tadqiqotlar olib borish, tarixiy davrlar mohiyati, poetik o‘ziga xosligini anglashda amaliy-nazariy asos bo‘lib xizmat qiladi. Amaliy mashg‘ulotlarda talabalar Zamonaviy o‘zbek adabiyoti va adabiy jarayonning muammolari to‘g‘risida amaliy ko‘nikma va malaka hosil qiladilar.

Amaliy mashg‘ulot mavzulari:

Yangi o‘zbek adabiyotining maydonga kelishi

“Zamonaviy o‘zbek adabiyoti va adabiy jarayon” fanining predmeti, maqsadi va vazifalari. “Zamonaviy o‘zbek adabiyoti va adabiy jarayon”da o‘zbek adabiyotini davrlashtirish masalasi. 80-yillarning ikkinchi yarmi adabiyotidagi yangicha talqinlar. Adabiyotning siyosiy tazyiqdan xoli bo‘lishi. Adabiyot va jamiyatda yangicha qarashlar.

Zamonaviy o‘zbek adabiyoti va adabiy jarayonda roman janri

Adabiy jarayonda romanchilikning shakllanishi. Bu davrda yaratilgan tarixiy romanlarda tarixiy voqyelikning aks etishi. Tarixiy romanlarda tarixiy shaxs siymosi va badiiy talqini. Zamonaviy romanlardagi o‘ziga xosliklar. Zamonaviy romanlarda uslubiy o‘zgarishlar. Ramziylik, polifonik roman.

Zamonaviy o‘zbek adabiyoti va adabiy jarayonida hikoya va uning asosiy xususiyatlari. Keyingi yillar o‘zbek hikoyachiligi. Hikoya janrida davr va shaxs talqini. Hikoyalarda ramziy – majoziy talqin. X.Do‘stmuhammadning “Jajaman” hikoyasi tahlili. Hikoyada ramziy obrazlar. N.Eshonqulning “Maymun yetaklagan odam”, “Shamolni tutib bo‘lmaydi” hikoyalari tahlili. Hikoyada obrazlar talqini. Keyingi yillar hikoyachiligi va adabiy tanqid. Ijodkor uslubi.

Qissachilik taraqqiyoti va adabiy jarayon

Keyingi yillar qissachiligi haqida mulohazalar. Qissachilik taraqqiyoti va adabiy-tanqidiy fikrlar. Qissa janridagi uslubiy izlanishlar. Tog‘ay Murod qissalari badiiyati. Normurod Norqobilov qissalarining o‘ziga xos xususiyatlari. Tog‘ay Murod qissalarida milliy ruh va xarakter talqini. Normurod Norqobilov qissalarida tabiat va shaxs uzviy birligi talqini.

Modernizm va o‘zbek romanchiligi

Modernizmning o‘zbek romanchiligiga kirib kelishi. O‘zbek modern romanlarida o‘ziga xoslik. Omon Muxtorning “To‘rt tomon qibla” romani. Asardagi obrazlar tizimi. Romanning o‘ziga xosligi.

“Muvozanat” romani tahlili

Ulug‘bek Hamdamning “Muvozanat” romanida obrazlar talqini. Ramanda ijtimoiy muhit va badiiy xarakter. Asardagi uch obraz talqini. Rihiyat va kanflikt talqini. Ziyoli shaxslar qismati va fojeasi. Roman haqidagi adabiy tandiy qarashlar.

Zamondoshlarimiz obrazi: Mirazim, Yusuf, Zahro, Amir, Said obrazlarini badiiy talqini.

Tarixiy romancilik taraqqiyoti

Muhammad Ali ijodida tarixiy mavzu. Adibning “Ulug‘ saltanat” romani haqida mulohazalar. “Ulug‘ saltanat” romanida tarixiy shaxslar obrazi talqini. Romandagi Amir Temur obrazi. Romandagi Temur ruhiyatining yoritilishi. Asarda tarixiy voqeylik va badiiyati. Yozuvchi badiiy mahorati.

Modernizm va keyingi yillar she`riyati

Keyingi yillar she`riyati haqida mulohazalar. She`riyatda tarixiy mavzuning ifodalanishi. She`riyatda shakliy va uslubiy izlanishlar. She`riyatda lirik kechinma, lirik qahramon talqini. Keyingi yillar she`riyati va adabiy tanqidiy qarashlar.

She`riyatdagi o`zgarishlar

80-yillar o`zbek she`riyatidagi o`zgarishlar. 80-yillar she`riyatida falsafiylik, mavzu va g`oya. She`riyatda yangicha ruh va uning ifodalanishi. A.Oripov. Mustaqillik davri she`riyati. E. Vohidovning mustaqillik davri she`riyatida o`ziga xoslik.

Mustaqillik davri dramaturgiyasi

Mustaqillik davri dramaturgiyasida mavzu rang-barabgligi. Dramaturgiyada xalq urf-odatlarining tasviri. U.Azimning “Alpomishning qaytishi” dramasi tahlili. Dramadagi obrazlar tizimi.

“Zamonaviy o`zbek adabiyoti va adabiy jarayon” fani bo`yicha amaliy mashg`ulotning kalendar-tematik rejasi

t/n	Amaliy mashg`ulot mavzulari	soat
1	Zamonaviy o`zbek adabiyoti va adabiy jarayon fanining maqsadi	2
2	Hozirgi ozbek qissalarining taraqqiyoti	2
3	Hozirgi hikoyachilik: janriy izlanishlar	2
4	Istiqlol va romanchilik taraqqiyoti	2
5	Modernizm va o`zbek romanchiligi	2
6	Hozirgi o`zbek she`riyatida lirik qahramon talqini	2
7	Modernizm va o`zbek she`riyati	2
8	Hozirgi bolalar adabiyoti	2
9	O`zbek dramaturgiyasida qahramon masalasi	2
	JAMI	18

Seminar mashg`ulotlarida tavsiya etiladigan mavzular

Zamonaviy o`zbek adabiyoti va adabiy jarayon va adabiy tanqid.

Adabiy tanqidchilik taraqqiyoti. Adabiy tanqidiy fikrlardagi o`zgarishlar. Tanqidiy tushunchalardagi o`ziga xosliklar. Istiqlol davri tanqidchiligi. Adabiy tanqidagi o`zgarishlar.

Sh.Xolmirzayev hikoyalari tahlili

Adib hikoyalarining o'ziga xosligi. "Bandi burgut" hikoyasi tahlili. Hikoyada ramziy talqin. "Ozodlik" hikoyasi haqida. Hikoyada obrazlar tizimi : Omon, Mansur, Hikoyada ruhiy talqin va badiiy konflikt.

Keyingi yillar qissachligida milliy an'analar talqini

Keyingi yillar qissachligida badiiy uslubiy izlanishlar. N.Norqobilovning "Ovul oralagan bo'ri" qissasining o'ziga xos xususiyatlari. Asarda yovuzlik va ezgulik talqini. Qissadagi obrazlar tizimi. Salom mergan xarakterida konflikt. Erkin A'zamning "Shoirning to'yi" qissasi tahlili.

Hozirgi o'zbek lirikasidagi o'ziga xosliklar

Modernizm va keying yillar she'riyati. She'riyatda ramziylik, falsafiylik. Faxriyor she'riyatining o'ziga xosligi. Abduvali Qutbiddin she'riyati. Salim Ashur she'riyati. She'riyatdagi uslubiy izlanishlar.

Hozirgi o'zbek hikoyasida qahramonlar masalasi

Hozirgi o'zbek hikoyasida qahramonlar masalasi janrlar va uning taraqqiyoti. Badiiy qahramon masalasi va mustaqillik davri adabiyoti. Istiqlolva hikoya janri, uning xususiyatlari. Hikoya va uning mavzu jihatdan turlari. Asosiy qhramon talqini masalasi.

Fantastik adabiyot va adabiy jarayon

Fantastik asarlarning maydonga kelishi. Fantastik asalar badiiyati. Fantastik asarlarda hayotni aks ettirish tamoyillari. Xojakbar Shayxov ijodida fantastika. "Tutash olamlar" asarida fantastik tasvir. Fantastika va realizm. Badiiyat mezonlari va fantastik asarlar.

O'zbek romanchiligida ramziylik va majoziylik

Modernizm va uning xususiyatlari. Postmodernizm haqida tushunchalar. Modernizm va adabiy-tanqidiy qarashlar. T.Rustamning "Kapalaklar o'yini" romanida majoziylik. Romandagi obrazlar tizimi. Omon Muxtorning "To'rt tomon qibla" asari haqida mulohazalar. Isajon Sultonning "Boqiy darbadar", "Ozod" romanlari haqida mulohazalar.

t/n	Seminar mashg'ulotlar mavzulari	soat
1	Zamonaviy o'zbek adabiyoti va adabiy jarayon va adabiy tanqid.	2
2	Sh.Xolmirzayev hikoyalari tahlili	2
3	Kiyingi yillar qissachligida milliy an'analar talqini.	2
4	Hozirgi o'zbek lirikasidagi o'ziga xosliklar	2
5	Hozirgi o'zbek hikoyasida qahramonlar masalasi	2
6	Fantastik adabiyot va adabiy jarayon	2

7	O'zbek adabiyotida dramaturgiya taraqqiyoti	2
8	Hozirgi o'zbek adabiyotida ma'rifiy mavzu	
9	Yoshlar nasri tahlili	2
	JAMI	18

Mustaqil ta'lim tashkil etishning shakli va mazmuni

“Zamonaviy o'zbek adabiyoti va adabiy jarayon” bo'yicha talabaning mustaqil ta'limi shu fanni o'rganish jarayonining tarkibiy qismi bo'lib, uslubiy va axborot resurslari bilan to'la ta'minlangan.

Talabalar auditoriya mashg'ulotlarida professor-o'qituvchilarning ma'ruzasini tinglaydilar, asarlarni tahlil etadilar. Auditoriyadan tashqarida talaba darslarga tayyorlanadi, adabiyotlarni konspekt qiladi, uy vazifa sifatida berilgan adabiyotlarni, badiiy asarlarni o'rganadilar. Bundan tashqari ayrim mavzularni kengroq o'rganish maqsadida qo'shimcha adabiyotlarni o'qib referatlar tayyorlaydi hamda mavzu bo'yicha testlar yechadi. Mustaqil ta'lim natijalari reyting tizimi asosida baholanadi.

Uyga vazifalarni bajarish, qo'shimcha darslik va adabiyotlardan yangi bilimlarni mustaqil o'rganish, kerakli ma'lumotlarni izlash va ularni topish yo'llarini aniqlash, internet tarmoqlaridan foydalanib ma'lumotlar to'plash va ilmiy izlanishlar olib borish, ilmiy to'garak doirasida yoki mustaqil ravishda ilmiy manbalardan foydalanib ilmiy maqola va ma'ruzalar tayyorlash kabilar talabalarning darsda olgan bilimlarini chuqurlashtiradi, ularning mustaqil fikrlash va ijodiy qobiliyatini rivojlantiradi. Shuning uchun ham mustaqil ta'limsiz o'quv faoliyati samarali bo'lishi mumkin emas. Uy vazifalarini tekshirish va baholash amaliy mashg'ulot olib boruvchi o'qituvchi tomonidan, konspektlarni va mavzuni o'zlashtirish darajasini tekshirish va baholash esa ma'ruza darslarini olib boruvchi o'qituvchi tomonidan har darsda amalga oshiriladi.

“Zamonaviy o'zbek adabiyoti va adabiy jarayon” fanidan mustaqil ish majmuasi fanning barcha mavzularini qamrab olgan va quyidagi 28 ta katta mavzu ko'rinishida shakllantirilgan.

Talabalar mustaqil ta'limining mazmuni va hajmi

t/n	Mustaqil ta'lim mavzulari	Berilgan topshiriqlar	Bajarilish muddati	Hajmi (soatda)
1.	Abduvali Qutbiddin she'riyati	Shoir she'riyatidan 2 she'r yod olish	1-2 hafta	4
1	Faxriyor she'riyati	Shoir she'riyatidan 2 she'r yod olish	2-3 hafta	4

2.	U.Normatov – adabiy tanqidchi	Asarlarini o‘rganish	3-4 hafta	2
3.	Ozod Sharafiddinov – iste’dodli adabiy tanqidchi	Asarlarini o‘rganish	4-5 hafta	2
4.	O.Yoqubovning “Osiy banda” romanida xarakter talqini	Asarni tahlil qilish	5-6 hafta	2
5.	X.Do‘stmuhammadning “Bozor” romanida Fozilbek obrazi	Asarni tahlil qilish	6-7 hafta	2
6.	N.Eshonqulning “Tun panjaralari” qissasida ramziylik	Asarni tahlil qilish	7-8 hafta	4
7.	X.Do‘stmuhammadning “Jajman” hikoyasida ramziy tasvir	Asarni tahlil qilish	8-9 hafta	2
8.	Erkin A’zam qissalari haqida mulohazalar	Asarni tahlil qilish	8-9 hafta	2
9	Muhammad Yusuf she’riyatida Vatan mavzusi	Shoir she’riyatidan 2 she’r yod olish	9-10 hafta	4
10	Shavkat Rahmon she’riyati	Shoir she’riyatidan 2 she’r yod olish	9-10 hafta	2
11.	Muhammad Yusuf she’riyatida xalqchilik	Shoir she’riyatidan 2 she’r yod olish	9-10 hafta	2
12.	Usmon Azim she’riyatida lirik qahramon	Shoir she’riyatidan 2 she’r yod olish	10-11 hafta	2
13.	O‘.Hoshimovning “Tushda kechgan umrlar” romanida Rustam obrazi	Asarni tahlil qilish	10-11 hafta	4
14	P.Qodirovning “Ona lochin vidosi” romanida Gavharshod begim obrazi	Asarni tahlil qilish	11-12 hafta	4
15	Halima Xudoyberdiyeva she’riyatida lirik qahramon	Asarni tahlil qilish	11-12 hafta	4
16	Rauf Parfi she’riyatida falsafiylik	Shoir she’riyatidan 2 ta she’r yod olish	12-13 hafta	2
17	Ulugbek Hamdamning “Isyon va Itoat” romani va	Asarni tahlil qilish	12-13 hafta	2

	adabiy tanqid			
18	U.Hamdanning “Muvozanat” romanida obrazlar tizimi	Shoir she’riyatidan 2 she’r yod olish	13-14 hafta	2
19	“Shovqin” romanida ramziylik	Asarni tahlil qilish	13-14 hafta	4
20	X.Rustamova she’riyatida lirik qahramon	Asarni tahlil qilish	15-16 hafta	2
21	I.Mirzo she’riyatida Vatan mavzusi	Asarni tahlil qilish va 2ta she’r yod olish.	16-17 hafta	2
			Jami:	60

Mustaqil ta’limni tashkil etishning shakli va mazmuni

Talaba mustaqil ishini tayyorlashda fanning xususiyatlarini hisobga olgan holda, quyidagi shakllardan foydalanish tavsiya etiladi:

- amaliy mashg‘ulotlarga tayyorgarlik;
- seminar mashg‘ulotlariga tayyorgarlik;
- darslik va o‘quv qo‘llanmalar bo‘yicha fan boblari va mavzularini o‘rganish;
- tarqatma materiallar bo‘yicha ma’ruza qismini o‘zlashtirish;
- maxsus adabiyotlar bo‘yicha fan bo‘limlari yoki mavzulari ustida ishlash;
- talabaning o‘quv, ilmiy-tadqiqot ishlarini bajarish bilan bog‘liq bo‘lgan fan bo‘limlari va mavzularni chuqur o‘rganish;
- faol va muammoli o‘qitish uslubidan foydalaniladigan o‘quv mashg‘ulotlari;
- masofaviy ta’lim.

Dasturning informatsion uslubiy ta’minoti

Mazkur fanni o‘qitish jarayonida ta’limning zamonaviy metodlari, pedagogik va axborot-kommunikasiya texnologiyalarini qo‘llash nazarda tutilgan:

- adiblar ijodi va ularning asarlarini o‘rganishga bag‘ishlangan mavzular zamonaviy kompyuter texnologiyalari yordamida prezentasiya va elektron-didaktik texnologiyalaridan foydalanilgan holda o‘tkaziladi;
- adiblar asarlarini tahlil qilish obrazlarni o‘rganish hamda badiiy poetik jihatdan tahlilga tortishga bag‘ishlangan amaliy mashg‘ulotlarda aqliy xujum, guruhli fikrlash, “ish o‘yini” va boshqa pedagogik texnologiyalardan foydalaniladi;

– shoirlar yaratgan sheʼrlarni badiiy jihatdan tahlilga tortishga bagʻishlangan amaliy mashgʻulotlarida kichik guruhlar musobaqalari, guruhli fikrlash pedagogik texnologiyalarini qoʻllash nazarda tutiladi.

“Zamonaviy oʻzbek adabiyoti va adabiy jarayon” fanidan talabalar bilimni reyting tizimi asosida baholash mezon.

“Zamonaviy oʻzbek adabiyoti va adabiy jarayon” fani boʻyicha reyting jadvallari, nazorat turi, shakli, soni hamda har bir nazoratga ajratilgan maksimal ball, shuningdek joriy va oraliq nazoratlarining saralash ballari haqidagi maʼlumotlar fan boʻyicha birinchi mashgʻulotda talabalarga eʼlon qilinadi.

Fan boʻyicha talabalarning bilim saviyasi va oʻzlashtirish arajasining Davlat taʼlim standartlariga muvofiqligini taʼminlash uchun quyidagi nazorat turlari oʻtkaziladi:

joriy nazorat (JN) – talabaning fan mavzulari boʻyicha bilim va amaliy koʻnikma darajasini aniqlash va baholash usuli. Joriy nazorat fanning xususiyatidan kelib chiqqan holda amaliy mashgʻulotlarda ogʻzaki soʻrov, test oʻtkazish, suhbat, nazorat ishi, uy vazifalarini tekshirish va shu kabi boshqa shakllarda oʻtkazilishi mumkin;

oraliq nazorat (ON) – semestr davomida oʻquv dasturining tegishli (fanlarning bir necha mavzularini oʻz ichiga olgan) boʻlimi tugallangandan keyin talabaning nazariy bilim va amaliy koʻnikma darajasini aniqlash va baholash usuli. Oraliq nazorat bir semestrda bir marta oʻtkaziladi va shakli (test) oʻquv faniga ajratilgan umumiy soatlar hajmidan kelib chiqqan holda belgilanadi;

yakuniy nazorat (YaN) – semestr yakunida muayyan fan boʻyicha nazariy bilim va amaliy koʻnikmalarni talabalar tomonidan oʻzlashtirish darajasini baholash usuli. Yakuniy nazorat asosan tayanch tushuncha va iboralarga asoslangan “Yozma ish” shaklida oʻtkaziladi.

ON oʻtkazish jarayoni kafedra mudiri tomonidan tuzilgan komissiya ishtirokida muntazam ravishda oʻrganib boriladi va uni oʻtkazish tartiblari buzilgan hollarda, ON natijalari bekor qilinishi mumkin. Bunday hollarda ON qayta oʻtkaziladi.

Oliy taʼlim muassasasi rahbarining buyrugʻi bilan ichki nazorat va monitoring boʻlimi rahbarligida tuzilgan komissiya ishtirokida YaNni oʻtkazish jarayoni muntazam ravishda oʻrganib boriladi va uni oʻtkazish tartiblari buzilgan hollarda, YaN natijalari bekor qilinishi mumkin.

Bunday hollarda YaN qayta oʻtkaziladi. Talabaning bilim saviyasi, koʻnikma va malakalarini nazorat qilishning reyting tizimi asosida talabaning fan boʻyicha oʻzlashtirish darajasi ballar orqali ifodalanadi.

«Zamonaviy o'zbek adabiyoti va adabiy jarayon» fani bo'yicha talabalarning semestr davomidagi o'zlashtirish ko'rsatkichi 100 ballik tizimda baholanadi. Ushbu 100 ball baholash turlari bo'yicha quyidagicha taqsimlanadi:

Ya.N.-30 ball, qolgan 70 ball esa J.N.-35 ball va O.N.-35 ball qilib taqsimlanadi.

BALL	BAHO	TALABALARNING BILIM DARAJASI
86-100	A`lo	Xulosa va qaror qabul qilish. Ijodiy fikrlay olish. Mustaqil mushohada yurita olish. Olgan bilimlarini amalda qo`llay olish. Mohiyatini tushuntirish. Bilish, aytib berish. Tasavvurga ega bo`lish.
71-85	yaxshi	Mustaqil mushohada qilish. Olgan bilimlarini amalda qo`llay olish. Mohiyatini tushuntirish. Bilish, aytib berish. Tasavvurga ega bo`lish.
55-70	qoniqarli	Mohiyatini tushuntirish. Bilish, aytib berish. Tasavvurga ega bo`lish
0-54	qoniqarsiz	Aniq tasavvurga ega bo`lmaslik. Bilmaslik.

Fan bo'yicha saralash bali 55 ballni tashkil etadi. Talabani saralash balidan past bo'lgan o'zlashtirishi reyting daftarchasida qayd etilmaydi. Talabalarning o'quv fani bo'yicha mustaqil ishi joriy, oraliq va yakuniy nazoratlar jarayonida tegishli topshiriqlarni bajarishi va unga ajratilgan ballardan kelib chiqqan holda baholanadi.

Fan bo'yicha joriy va oraliq nazoratlarga ajratilgan umumiy ballning 55 foizi saralash ball hisoblanib, ushbu foizdan kam ball to'plagan talaba yakuniy nazoratga kiritilmaydi.

Joriy JN va oraliq ON turlari bo'yicha 55bal va undan yuqori bali to'plagan talaba fanni o'zlashtirgan deb hisoblanadi va ushbu fan bo'yicha yakuniy nazoratga kirmasligiga yo'l qo'yiladi.

Talabani semestr davomida fan bo'yicha to'plagan umumiy bali har bir nazorat turidan belgilangan qoidalarga muvofiq to'plagan ballari yig'indisiga teng.

ON va YaN turlari kalendar tematik rejaga muvofiq dekanat tomonidan tuzilgan reyting nazorat jadvallari asosida o'tkaziladi. YaN semestrning oxirgi 2 haftasi mobaynida o'tkaziladi.

JN va ON nazoratlarda saralash balidan kam ball to'plagan va uzrli sabablarga ko'ra nazoratlarda qatnasha olmagan talabaga qayta topshirish uchun, navbatdagi shu nazorat turigacha, so'nggi joriy va oraliq nazoratlar uchun esa yakuniy nazoratgacha bo'lgan muddat beriladi. Talabaning semestrda JN va ON turlari bo'yicha to'plagan ballari ushbu nazorat turlari umumiy balining 55 foizidan kam bo'lsa yoki semestr yakuniy joriy, oraliq va yakuniy nazorat turlari bo'yicha to'plagan ballari yig'indisi 55 balidan kam bo'lsa, u akademik qarzdor deb hisoblanadi.

Talaba nazorat natijalaridan norozi bo'lsa, fan bo'yicha nazorat turi natijalari e'lon qilingan vaqtdan boshlab bir kun mobaynida fakultet dekaniga ariza bilan murojaat etishi mumkin. Bunday holda fakultet dekanining taqdimnomasiga ko'ra rektor buyrug'i bilan 3 (uch) a'zodan kam bo'lmagan tarkibda apellyasiya komissiyasi tashkil etiladi.

Apellyasiya komissiyasi talabalarning arizalarini ko'rib chiqib, shu kunning o'zida xulosasini bildiradi. Baholashning o'rnatilgan talablar asosida belgilangan muddatlarda o'tkazilishi hamda rasmiylashtirilishi fakultet dekani, kafedra muduri, o'quv-uslubiy boshqarma hamda ichki nazorat va monitoring bo'limi tomonidan nazorat qilinadi.

Talabalarning O.N.da to'playdigan ballarning namunaviy mezonlari

t/n	KO'RSATKICHLAR	ON ballari	
		Maksimal ball	Oraliq bali
1	Darslarga qatnashganlik darajasi. Ma'ruza darslaridagi faolligi, konspekt daftarlarining yuritilishi va to'liqligi.	15	0-15
2	Talabalarning mustaqil ta'lim topshiriqlarini o'z vaqtida va sifatli bajarishi va o'zlashtirish.	10	0-10
3	Og'zaki savol -javoblar, kollokvium va boshqa nazorat turlari natijalari bo'yicha	10	0-10
	Jami ON ballari	35	35

Talabalarning JNda to'playdigan ballarning namunaviy mezonlari

T/n	KO'RSATKICHLAR	JN ballari		
		Mak. ball	J.N-1	J.N-2
1	Darslarga qatnashganlik va o'zlashtirishi darajasi. Amaliy	15	0-7	0-8

	mashg'ulotlardagi faolligi, amaliy mashg'ulot daftarlarining yuritilishi va holati			
2	Mustaqil ta'lim topshiriqlarining o'z vaqtida va sifatli bajarilishi. Mavzular bo'yicha uy vazifalarini bajarilish va o'zlashtirishi darajasi.	10	0-5	0-5
3	Yozma nazorat ishi yoki test savollariga berilgan javoblar	10	0-5	0-5
	Jami JN ballari	35	17	18

Yakuniy nazorat "Yozma ish" shaklida bo'lib, yakuniy nazorat 30 ballik "Yozma ish" variantlari asosida o'tkaziladi.

/n	KO'RSATKICHLAR	YaN ballari	
		Maksimal ball	O'zgarish oralig'i
1	Fan bo'yicha yakuniy yozma ish nazorati	30	0-30
	Jami YaN ballari	30	30

Yakuniy nazoratda "Yozma ish"larni baholash mezonlari

Yakuniy nazorat "Yozma ish" shaklida amalga oshiriladi, sinov ko'p variantli usulda o'tkaziladi. Har bir variant 2 ta nazariy savol va 4 ta amaliy topshiriqdan iborat. Nazariy savollar fan bo'yicha tayanch so'z va iboralar asosida tuzilgan bo'lib, fanning barcha mavzularini o'z ichiga qamrab olgan.

Har bir nazariy savolga yozilgan javoblar bo'yicha o'zlashtirish ko'rsatkichi 0-3 ball oralig'ida baholanadi. Amaliy topshiriq esa 0-6 ball oralig'ida baholanadi. Talaba maksimal 30 ball to'plashi mumkin. Yozma sinov bo'yicha umumiy o'zlashtirish ko'rsatkichini aniqlash uchun variantda berilgan savollarning har biri uchun yozilgan javoblarga qo'yilgan o'zlashtirish ballari qo'shiladi va yig'indi talabaning yakuniy nazorat bo'yicha o'zlashtirish bali hisoblanadi.

Dasturning informasion-metodik ta'minoti

Dasturdagi mavzularni o'tishda ta'limning zamonaviy metodlaridan keng foydalanish, o'quv jarayonini yangi pedagogik texnologiyalar asosida tashkil etish samarali natija beradi. Bu borada zamonaviy pedagogik texnologiyalarning «Muammoli ta'lim» texnologiyasining «Munozarali dars» metodidan foydalanish nazarda tutiladi.

Foydalaniladigan asosiy darsliklar va o'quv qo'llanmalar ro'yxati:

Rahbariy adabiyotlar:

1. Mirziyoev Sh. Erkin va farovon, demokratik O'zbekiston davlatini mard va olijanob xalqimiz bilan birga quramiz. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti lavozimiga kirishish tantanali marosimiga bag'ishlangan Oliy Majlis palatalarining qo'shma majlisidagi nutq –T.: O'zbekiston, 2016. –56-bet.

Asosiy darsliklar va o'quv qo'llanmalar:

2. Normatov U. Ijod sehri. – T.: Sharq, 2007
3. Rasulov A. Badiiylik – bezavol yangilik. – T.: Sharq, 2007
4. Sharafiddinov O. Ijodni anglash baxti. –T., 2004.

Qo'shimcha adabiyotlar:

5. Azim Suyun. O'zlik. – T.: Sharq, 1999
6. To'rayev D. Davr va ijod ma'suliyati. T.: Yangi asr avlodi, 2004
7. O'zbek modern she`riyati. – T.: Yangi asr avlodi, 2003
8. Rauf Parfi. So'nggi vido. – T.: O'zbekiston, 2006
9. Erkin A'zam. Shovqin. Roman. – T.: O'zbekiston, 2011
10. Omon Matjon. Xaloskor ruh. Badiha qissa. – T.: Ijod uyi, 2004
11. Sh.Xolmirzayev. Saylanma. 1 jild. – T.: Sharq, 2003
12. Erkin Vohidov. Saylanma. 3 jild. – T.: Sharq, 2000-2001
13. Abdulla Oripov. Saylanma. Tanlangan asarlar. 1-4 jildlar. – T.: Sharq, 2000-2001
14. Bahrom Ro'zimuhammad. Kunduz sarhadlari. T.: Mehnat, 1999

15. Sh.Rahmon. Saylanma. – T.: Sharq, 1997
16. Qo‘shjonov M. Qalb va qiyofa. – T.: Adabiyot va san‘at nashriyoti, 1978.
17. H.Xudoyberdiyeva. Saylanma. – T.: Sharq, 2000
18. Uchqun Nazarov. Paymona. Roman. – T.: O‘zbekiston, 2011
19. To‘xtaboyev X. Sariq devni minib. – T.: Sharq, 2000
20. Jamol Kamol. Asr bilan vidolashuv. Saylanma. 1 jild. – T.: Fan, 2007
21. Norqobilov N. Dashtu dalalarda. – T.: G‘.G‘ulom, 2009
22. Shukur E. Hamal ayvoni. – T.: Sharq, 2002
23. Isajon sulton. Boqiy darbadar. Roman. Sharq yulduzi, 6-son, 2010
24. Zamonaviy o‘zbek adabiyoti va adabiy jarayon. O‘UM, O‘zMU 2011. O‘zbek filologiyasi fakulteti kutubxonasi.
25. WWW.literature.uz
26. <http://ziyonet.uz>
27. <http://natlib.uz>
28. <http://www.bukinistu.ru>